

Další profesní vzdělávání učitelů základních škol

Ivana Černá

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ivana ČERNÁ**
Osobní číslo: **H10290**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů
v neziskové sféře**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Další profesní vzdělávání učitelů základních škol**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti dalšího vzdělávání učitelů, profesního rozvoje, legislativy a metod vzdělávání.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. České Budějovice: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MUŽÍK, Jaroslav. Profesní vzdělávání dospělých. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-738-4.

PRUSÁKOVÁ, Viera. Systémový prístup k ďalšiemu vzdelávaniu. Bratislava: Inštitút pre verejnú správu, 2000.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. Kompetence ve vzdělávání. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1770-8.

PALÁN, Zdeněk. Základy Andragogiky. Praha: VŠ J.A.Komenského, 2002.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu. Brno: Paido, 2004. ISBN 8073150824.

PRŮCHA, Jan. Učitel: současné poznatky o profesi. Praha: Portál, 2002. ISBN 8071786217.

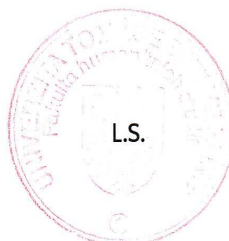
Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Viera Prusáková, CSc.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **22. ledna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2014**

Ve Zlíně dne 22. ledna 2014

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 15.4.2014

.....
.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRACT

Bakalářská práce se zabývá problematikou dalšího profesního vzdělávání učitelů základních škol. Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické.

Teoretická část objasňuje základní pojmy, zabývá se důležitostí dalšího vzdělávání pro profesní rozvoj učitele, cíli dalšího vzdělávání učitelů, motivací učitelů k dalšímu vzdělávání, systémem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a legislativou týkající se této oblasti. V závěru teoretické části jsou pojmenovány největší problémy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

V praktické části jsou analyzována dosavadní výzkumná šetření v oblasti dalšího vzdělávání učitelů, je vyhodnocen dotazník, který se týká vybraných otázek z oblasti dalšího vzdělávání učitelů základních škol, provedena analýza dalšího vzdělávání na vybraných základních školách ve Zlínském kraji a provedena analýza nabídky dalšího vzdělávání učitelů ve Zlínském kraji. Na základě těchto analýz je vypracováno doporučení k řešení problémů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Další vzdělávání učitelů, profesní rozvoj, vzdělávání, základní škola, učitelé, motivace

ABSTRAKT

The bachelor thesis deals with the problem of the following professional education of primary school teachers. The thesis is divided into two parts - theoretical and practical.

The theoretical part explains the basic concepts, it deals with the importance of the following education for the professional development of a teacher, and it aims for further education of teachers as well as motivation of teachers to further education, and the system of further education of teachers and legislation regarding this field. At the end of the theoretical part are named the greatest issues of the teachers' further education.

In the practical part are analyzed already existing research investigations in the field of the further teacher education, it is evaluated a questionnaire that relates to selected questions from the further teachers' education of primary schools. There is done an analysis of further education in selected primary schools in the Zlín Region, and also an analysis of offer of further education of teachers in the Zlín Region. Based on these analyzes is elaborated a recommendation to address the problems of further education of teachers.

KEYWORDS:

Further education of teachers, professional development, education, elementary school, teachers, motivation

Děkuji paní prof. PhDr. Viere Prusákové, CSc. za metodickou pomoc, cenné rady a odborné vedení mé bakalářské práce.

Motto:

„Kdo ví proč, dokáže jakékoli jak.“

Fridrich Nietzsche

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ZÁKLADNÍ POJMY	13
2 PROFESE UČITELE A DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ	15
2.1 DŮLEŽITOST DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRO PROFESNÍ ROZVOJ UČITELE	15
2.2 PROFESNÍ STANDARD UČITELE	16
3 MOTIVACE UČITELŮ K DALŠÍMU VZDĚLÁVÁNÍ	20
4 CÍLE A SYSTÉM DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	22
4.1 CÍLE DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ.....	22
4.2 SYSTÉM DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ A JEHO VÝVOJ	23
5 LEGISLATIVA SPOJENÁ S DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍM PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	26
6 PROBLÉMY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
7 ANALÝZA A HODNOCENÍ DOSAVADNÍCH VÝZKUMNÝCH ŠETŘENÍ K DANÉ PROBLEMATICE	32
7.1 ANALÝZA NABÍDKY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ URČENÉHO PEDAGOGICKÝM PRACOVNÍKŮM PROVEDENÁ ÚSTAVEM PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ.....	32
7.2 ANALÝZA POPTÁVKY PO DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PROVEDENÁ ÚSTAVEM PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ.....	34
7.3 ANALÝZA ÚČASTI PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍ PROVEDENÁ ÚSTAVEM PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ	35
7.4 OBSAHOVÁ ANALÝZA INTERNETOVÝCH DOTAZNÍKŮ Z DRUHÉHO KOLA DISKUSE O TVORBĚ STANDARDU KVALITY PROFESU UČITELE	39
7.5 ANALÝZA PŘEDPOKLADŮ A VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PRO ZKVALITŇOVÁNÍ JEJICH PRÁCE.....	40
8 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	45
8.1 STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE A VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	45
8.2 METODY VÝZKUMU.....	45
9 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU – ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	48
10 ANALÝZA DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ NA VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH ZLÍNSKÉHO KRAJE	60
11 ANALÝZA NABÍDKY VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT V RÁMCI DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	66
12 ANALÝZA NABÍDKY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY ZÁKLADNÍCH ŠKOL NA MORAVSKÝCH UNIVERZITÁCH	72
13 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	76

ZÁVĚR	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	80
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	86
SEZNAM TABULEK.....	87
SEZNAM GRAFŮ	88
SEZNAM OBRÁZKŮ	89
SEZNAM PŘÍLOH.....	90

ÚVOD

Naše školství se v poslední době potýká s celou řadou problémů. Snaha zavést novou kurikulární reformu nebyla ze strany státu finančně nijak výrazně podpořena a politiky před každými volbami intenzivně deklarovaná podpora školství se po volbách vždy někam vytratí. Především na základních školách mají učitelé velmi ztíženou úlohu díky změnám, které ve společnosti i v systému školství za posledních 25 let proběhly. Motivace žáků ke studiu klesá, protože na maturitní obory jsou s poklesem počtu žáků přijímáni i podprůměrní žáci, systém výuky na základních školách se výrazně změnil s odchodem nejlepších žáků na osmiletá gymnázia a nově zaváděná inkluze, tzn. snaha ponechávat na běžných základních školách i žáky s lehčím mentálním postižením, není podpořena finančně, organizačně ani metodicky. Situaci navíc zhoršují nedostatečná metodická a didaktická příprava učitelů na fakultách, chybějící standardy učitelské profese a chybějící motivující kariérní řád. K tomu se ještě v současnosti přidává ožehavá otázka kvalifikovanosti pedagogických pracovníků. V řešení většiny výše uvedených problémů by našemu školství měl mj. pomoci dobře propracovaný systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). Cílem této bakalářské práce je prozkoumat, jaké parametry náš systém DVPP má a jestli je schopen učitelům v jejich obtížné práci pomoci.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části se práce věnuje důležitosti dalšího vzdělávání pro profesní rozvoj učitele, profesnímu standardu učitele, motivaci učitelů k dalšímu vzdělávání, cílům a systému DVPP, legislativě spojené s DVPP a největším problémům současného systému DVPP.

V praktické části je nejprve provedena analýza výzkumů, které se v posledních letech problémem DVPP zabývaly. Dále je proveden vlastní výzkum, jehož cílem je prozkoumat současný systém DVPP z hlediska pedagogů samotných, z hlediska skutečné realizace DVPP na základních školách (ZŠ) a z hlediska jeho reálných možností daných jeho kvalitou a nabídkou. V rámci tohoto výzkumu bylo provedeno několik analýz: analýza DVPP na vybraných ZŠ Zlínského kraje, analýza nabídky vzdělávacích aktivit v rámci DVPP ve Zlínském kraji, analýza nabídky programů celoživotního vzdělání pro pedagogické pracovníky základních škol na moravských univerzitách a vyhodnocení dotazníku, který zaznamenává postoj pedagogů k DVPP. Cílem výzkumu je především pojmenovat největší problémy systému DVPP v České republice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Na začátku práce je potřeba vymezit základní terminologii. Prostřednictvím vzdělávání rozvíjíme především vědomosti a způsobilosti člověka, které jsou vyžadovány v jeho pracovním i osobním životě. Vzdělávání na rozdíl od výcviku vyžaduje vysoký stupeň porozumění a uvědomění. Nejde o opakování činností typických pro výcvikové metody, o algoritmické či imitační postupy, ale o objasňování, hodnocení a jiné vyšší myšlenkové postupy (Prusáková, 2000).

Termín celoživotní vzdělávání zahrnuje veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů. Celoživotní vzdělávání je v ideálním pojetí považováno za nepřetržitý proces (Veteška, Tureckiová, 2008, s. 19) a je možno ho chápat jako adaptaci na měnící se podmínky ekonomiky, techniky a společnosti. Aktivní přístup člověka k průběžnému vzdělávání mu umožňuje, aby v kterémkoli okamžiku svého života vstoupil do vzdělávacího procesu a doplnil si vzdělání o další vědomosti a dovednosti (Miklošiková, 2010, s. 244). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve Strategii celoživotního učení České republiky (ČR) vymezuje celoživotní učení takto: „*Celoživotní učení zahrnuje všechny možnosti učení (ať už v tradičních vzdělávacích institucích v rámci vzdělávacího systému či mimo něj), které jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje rozmanité a četné přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním a který umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života.*“ (Strategie celoživotního učení ČR, 2007, s. 87).

Celoživotní vzdělávání je rozděleno do dvou základních etap, které jsou označovány jako počáteční a další vzdělávání. Počáteční vzdělávání zahrnuje veškeré formální vzdělávání v rámci vzdělávací soustavy (primární, sekundární a terciární). Další vzdělávání potom probíhá po dosažení určitého stupně vzdělání, resp. po prvním vstupu vzdělávajícího se jedince na trh práce.

Další vzdělávání se dále člení na profesní vzdělávání (užívá se i termín další profesní vzdělávání, které zahrnuje kvalifikační vzdělávání, periodické vzdělávací akce a rekvalifikační vzdělávání), občanské a zájmové vzdělávání.

Formální vzdělávání je realizováno ve vzdělávacích institucích, zpravidla ve školách. Legislativa vymezuje funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby evaluace formálního vzdělávání. Absolventi jednotlivých stupňů získají potvrzení – vysvědčení, diplom, certifi-

kát apod. Naopak neformální vzdělávání se realizuje formou kurzů, seminářů apod. zpravidla v zařízeních zaměstnavatelů, soukromých vzdělávacích institucí, neziskových organizací, ale i v klasických školách (Veteška, Tureckiová, 2008, s. 20).

2 PROFESE UČITELE A DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„Učitelé jsou vůdčími aktéry výuky. V tom smyslu slova, že výuce vtiskují obsah, spád a směr, nesou za ni rozhodující zodpovědnost, a to jak osobní/morální, tak společenskou – právní, profesní. Musí být připraveni reflektovat souvislosti, obhájit a vysvětlit zvolený průběh i výsledky.“ (Kohnová a kol., 2012, s. 15)

Učitelství je povoláním, pro které jsou nutné další vzdělávání a neustálý profesionální rozvoj. Učitelé si tuto skutečnost dobře uvědomují a většina z nich se snaží získávat nové znalosti a dovednosti a uplatňovat je ve své praxi. Být učícím se a inovativním učitelem připraveným k realizaci změn se stává nutností (Lazarová, 2005, s. 109).

2.1 Důležitost dalšího vzdělávání pro profesní rozvoj učitele

Profesní rozvoj učitelů je jednou ze základních podmínek udržení kvality školního vzdělávání. Profesní rozvoj učitelů má tři základní složky: institucionální další vzdělávání učitelů, sebevzdělávání, a také v neposlední řadě – znalosti, zkušenosti a dovednosti získané v praxi. Tyto tři součásti profesního rozvoje se navzájem doplňují a pro profesní rozvoj učitele jsou všechny tři stejně významné (Kohnová a kol., 2012, s. 19).

Učitelé jsou dnes konfrontováni s potřebou rozšířit si své kompetence, protože na ně působí tlaky, které mají mnoho příčin a projevů. Uvedme zde alespoň tři hlavní oblasti tlaků na učitele. Prvou z nich představuje ztížení možnosti realizovat výuku s takovou efektivitou, na kterou byli učitelé dříve zvyklí. Tato skutečnost je ve velké míře aktuální především v některých lokalitách a na některých typech škol. Při výuce a výchově žáků vznikají situace, na jejichž zvládnutí nejsou učitelé dostatečně připraveni. Činiteli těchto nestandardních podmínek jsou zejména: nekázeň, nemotivovanost a sociálně patologické jevy (Kohnová a kol., 2012, s. 10). Práce se školními dětmi je stále náročnější a vztahy s rodičovskou veřejností jsou stále komplikovanější. Ve školách přibývá kázeňských problémů, zájem žáků o školní vzdělávání se snižuje stejně jako snaha a pracovitost žáků. Do popředí vystupuje stále výrazněji skutečnost, že učitelé při své práci často prožívají pocit zmaru, úmornosti, permanentního nezdaru, a také to, že hmatatelné výsledky vždy nejsou hned patrné. V souvislosti s dlouhodobě zanedbávaným řešením podpory práce učitelů vnímají učitelé navíc vlastní snahu, důslednost a kladení požadavků na žáky jako jisté riziko konfliktu (Vašutvá, Urbánek, 2010, s. 82). Druhou oblast tlaků vynucujících si nový přístup k profesnímu vývoji učitelů představují nároky kladené na učitele související s novou kurikulární reformou.

I učitelé, kteří výše uvedené problémy dobře zvládají, se v dnešním školství cítí zatěžováni stále novými úkoly, o kterých si nejsou jisti, zda posilují význam a smysl výuky (Kohnová a kol., 2012, s. 11). Tuto skutečnost potvrzuje i výzkum, který se týkal toho, jak nahlízejí učitelé na vytvořené školní vzdělávací programy. Jen 23 % učitelů považuje jejich vytvoření za velmi významné a užitečné, 52 % za částečně významné a užitečné, 22 % za téměř nevýznamné a neužitečné, necelá 3 % za zcela neužitečné a nevýznamné. Existuje tedy poměrně velká skupina pedagogů, která je pouze částečně přesvědčena o užitečnosti a významnosti vytvořeného formálního kurikula (Janík, Knecht, Najvarová, 2007, s. 23). Při konfrontaci dokumentace školních vzdělávacích programů (ŠVP) s realitou výuky se také ukazuje spíše jen jejich formální naplňování a zejména to, že učitelé státem nadiktovanou reformu vnitřně nepřijali (Vašutová, Urbánek, 2010, s. 87).

Konečně třetí oblast tlaků představují možnosti realizovat výuku jinak s využitím inovací, které nabízí vědecký výzkum, v první řadě pedagogicko-psychologický a didaktický. A k tomu přistupují informační a komunikační technologie, které se v současnosti stávají důležitým faktorem pro podporu vyučování a učení (Kohnová a kol., 2012, s. 12).

V neposlední řadě se učitelé musí vyrovnat i s tím, že v posledním období značně poklesl důraz, který byl dříve kladen na další vzdělávání učitelů v předmětech, k jejichž výuce jsou aprobováni, příp. které dlouhodobě vyučují. Podceňování významu oborových vědomostí žáků totiž vede k rapidnímu snížení programů dalšího vzdělávání v této oblasti. Další vzdělávání pedagogů je v posledních letech směřováno pouze do některých oblastí pedagogické praxe. Důraz je kladen především na klima ve škole a ve třídě, na individuální přístup k jednotlivým žákům, na problematiku šikany, na specifické poruchy učení a chování, atd., což je samozřejmě samo o sobě pozitivní. Jde bezpochyby o důležité programy, jen by nárůst jejich počtu neměl být provázen omezením vzdělávání předmětového, tj. vzdělávání zaměřenému na daný obor a na jeho didaktiku. Menší důraz je dokonce kladen i na získávání systémových znalostí z oblasti psychologie a pedagogiky. Takto zaměřené vzdělávání je potlačováno a nahrazováno nácvikem často obecných dovedností (Kohnová, 2012, s. 13).

2.2 Profesní standard učitele

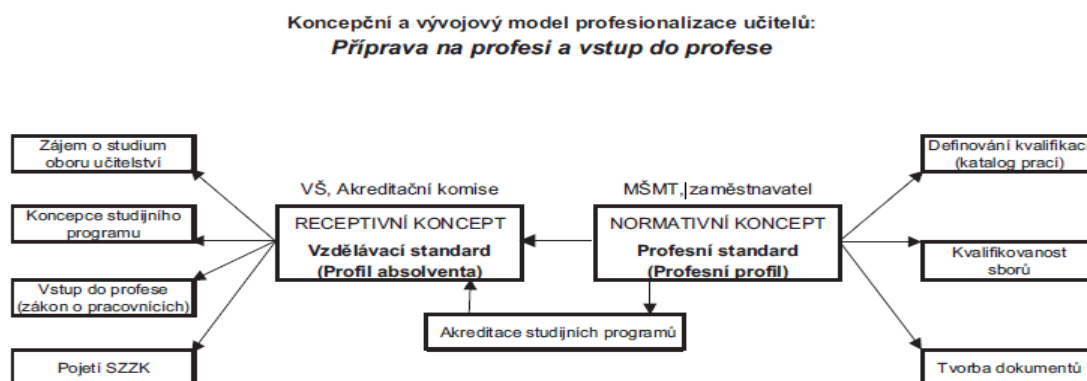
Celkový vzdělávací kontext má značný vliv na dynamický rozvoj učitelského povolání. Velký vliv má vzdělávací politika a s ní související změny ve vzdělávacím systému, daný region a trh práce, ale i měnící se žáci a studenti. Profesní kvalita učitele je vnímána různě podle toho, kdo ji posuzuje. Různě ji vnímají učitelé sami, jinak veřejnost a rodiče a jinak

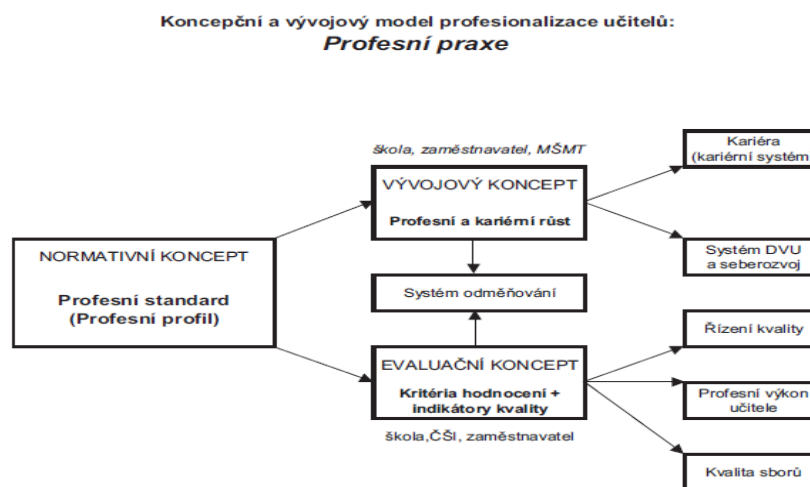
experti. Je to dáno i tím, že nejsou definována kritéria či indikátory potřebné k jednoznačnému hodnocení kvalit učitele. O těchto profesních standardech pro pedagogy se však mluví již delší dobu. V rámci systémového projektu MŠMT s názvem *Rozvoj Národní soustavy kvalifikací (NSK)* se vytvářejí standardy pro některé profese. Jejich cílem je především jednoznačně stanovit kompetence, které má mít daná osoba při vstupu do dané profese. Součástí NSK budou i nadstavbové (tj. specializační) kompetence, které ovšem nebudou součástí základu kvalifikačního standardu úplné kvalifikace. K dispozici jsou rovněž standardy vypracované v letech 2001-2002 pod záštitou *Mezinárodní asociace Step by Step (ISSA)* týmem odborníků z USA a členských zemí EU ve spolupráci s odborníky z kandidátských zemí, mezi nimi i z ČR. Cílem těchto ISSA standardů kvality pedagogické práce by mělo být také zvýšení motivace učitelů usilujících o zkvalitnění svých pedagogických postupů směřujících k dalšímu profesnímu rozvoji (Suchánková, 2007, s. 13-14). (viz Příloha č. 1)

O profesním standardu učitele se u nás začalo intenzivně hovořit už v souvislosti s Bílou knihou (Národní program rozvoje vzdělávání v ČR 2001). V této době vznikl i rezortní výzkumný projekt nazvaný Podpora práce učitelů. Právě v tomto projektu byla řešena i oblast: Kvalifikační předpoklady pro nové role učitelů a návrh profesního standardu byl jádrem této oblasti. Tento návrh pracoval především s pojmy kompetence – standard – kvalita. Využití standardu bylo završeno v koncepčním a vývojovém modelu profesionalizace (viz obrázek č. 1 a č. 2). Tento logický model představuje nezastupitelnou roli standardu v profesionalizaci učitelského povolání. Zahrnuje v sobě všechny roviny – přípravu na profesi, vstup do profese a profesní praxi (Suchánková, 2007, s. 18-19).

Obrázek č. 1: Koncepční a vývojový model profesionalizace učitelů: Příprava na profesi a vstup do profese (Suchánková, 2007, s. 18)

Obrázek č. 2: *Koncepční a vývojový model profesionalizace učitelů: Profesionální praxe* (Suchánková, 2007, s. 19)

Na základě definování profese v profesním standardu je pak možné odvodit požadavky a způsoby pro rozvoj kompetencí od začátečníků přes pokročilé učitele až po expertní úroveň. Profesionální a kariéerní růst by měl být navíc úzce propojen se systémem DVPP, který kontinuálně navazuje na přípravné vzdělávání a praktickou zkušenost a bere v úvahu i aktuální vzdělávací potřeby učitelů. Jejich pracovní výsledky by měly být zhodnoceny v kariéerním růstu a v rozvoji samotné profese. Profesionální a kariéerní růst jsou v kompetenci nejenom učitelů a škol, ale také MŠMT, které stanovuje kariéerní systém. V tomto konceptu má opodstatnění motivace učitelů, kteří mají zájem o postup v kariéře a chtějí se zdokonalovat ve své pedagogické práci (Vašutová, 2007).

Na závěr této kapitoly je také potřeba zmínit specifický problém učiteléské profese, který souvisí s tím, že mnoho lidí se pro učiteléskou profesi rozhodne až poté, co vystudovalo jiný obor než učitelství nebo až v průběhu let, kdy pracuje v nějaké jiné profesi. Toto úsilí o získání učiteléské kvalifikace není jev nový, jen je v současnosti nově zařazován do celoživotního vzdělávání (Kohnová, 2006). Nepřehledné množství cest, které by pro přípravu na jiné profese byly nepřijatelné, přináší podstatě učiteléského vzdělávání celou řadu problémů. Různorodost učiteléské přípravy je v konfliktu se snahami posledních let standardizovat profesní způsobilost a výkon profesních činností učitele, zeslabena je možnost kontroly procesu přípravy, a problematické je tak zajištění kvality vzdělávání učitelů. Variabilita učiteléské přípravy spolu se sílící univerzalizací navíc popírají specifčnost práce učitele na jednotlivých stupních škol a maří úsilí profesionalizovat učiteléské povolání. Bohužel navíc společnost není ochotna ani připravena do učitele a do školního vzdělávání investovat.

Z tohoto pohledu se pak učitel stává rizikovým článkem ambiciózních představ přeměn základního vzdělávání (Vašutová, Urbánek, 2010, s. 89). Tuto rizikovost si uvědomuje i MŠMT, které v dokumentu *Podklad pro diskuzi ke Strategii vzdělávací politiky do roku 2020* uvádí tyto rizikové faktory:

- nízkou atraktivitu a slabou kariérní perspektivu učitelské profese,
- nedostatečnou praktickou přípravu v rámci počáteční přípravy budoucích učitelů na vysokých školách,
- chybějící standard učitelské profese,
- absenci metod profesní podpory a spolupráce učitelů,
- nedostatečnou podporu dalšího profesního rozvoje učitelů prostřednictvím DVPP (Posílení významu a prestiže školy a školního vzdělávání (podklad pro diskuzi), 2013)

3 MOTIVACE UČITELŮ K DALŠÍMU VZDĚLÁVÁNÍ

Andragogický slovník chápe motivaci jako komplex různorodých a vzájemně se podmiňujících faktorů (motivů). Tento mechanismus podnětů je pak považován za základní podmínku aktivní účasti ve vzdělávacím procesu (Palán, 2012).

Motivaci dospělého člověka k dalšímu vzdělávání je možné rozdělit na motivaci vnitřní (jeho vlastní) a vnější (danou okolními podmínkami). Vnitřní motivace úzce souvisí s celkovým aktivním přístupem k životu a pramení z postoje, že má smysl se o něco snažit. Vnitřní motivace je navázána na osobnost jednotlivce a formuje ji do podstatné míry i výchova, kde hraje roli nezastupitelný vliv rodiny, školy a dalších impulzů. Vnější motivaci pak představuje tlak okolí, společnosti a zejména pak tlak zaměstnavatele. Tento tlak je především patrný v případě, že se vzdělávání stane nezbytnou podmínkou výkonu profese, např. pokud je nutnost vzdělávání dána legislativně. Vnější motivaci dále se vzdělávat ale může představovat také finanční motivace v podobě vyšší mzdy. (Trojan, Zdráhalová, 2012, s. 11).

Z hlediska motivace by další vzdělávání mělo být cílené. Pro profesní vzdělávání může být cílem větší atraktivita kvalifikovaného pracovníka pro zaměstnavatele (oproti nekvalifikovanému), u vzdělávání jazykového třeba zbavení se obav z komunikace v cizí řeči. Ve všech případech by však měl být konkrétní cíl naplněn konkrétním výsledkem. Investice do dalšího vzdělávání tak bude navracena a motivace pro další sebezdokonalování bude zase o něco vyšší (Trojan, Zdráhalová, 2012, s. 12). Jako hlavní bariéry pro systematické vzdělávání v dospělosti lidé oslovení v průzkumech uvádějí finanční náročnost, časovou náročnost, nedostatek motivace, nízkou informovanost o možnostech dalšího vzdělávání a nedůvěru v efektivnost dalšího vzdělávání (Vzdělávání dospělých v ČR, 2009).

U pedagoga se motivace k průběžnému vzdělávání automaticky očekává, poněvadž je sám tím, kdo dále vzdělává. V dnešní době se však objevuje celá řada negativních faktorů, které tento „ideální“ stav narušují. Patří k nim například postoj společnosti k práci pedagogů, zákony vztahující se k fungování školství, finanční ohodnocení pedagogů a sociální postavení pedagogů. Mezi hlavní činitele ovlivňující motivaci pedagogů k dalšímu vzdělávání patří následující:

- trvalejší osobnostní rysy: otevřenost ke změnám, schopnost sebehodnocení, odpovědnost, píle atd.,
- věk pedagoga: to však neznamená, že starší pedagogové jsou méně aktivní než mladší, někdy je tomu naopak,
- kariérní postup: pokud neexistuje kariérní řád, je otázkou, zda jsou pedagogové motivováni se dále vzdělávat,
- zkušenost pedagoga s dalším vzděláváním: pokud pedagog v minulosti absolvoval vzdělávací akci, s jejímž průběhem byl nespokojen, může se k dalším stavět negativně,
- osobní a rodinný kontext: příčiny, které brání dalšímu vzdělávání mohou pramenit z nedostatku času, nedostatku financí, nepochopení partnera... (Miklošíková, 2010, s. 244-246)

V současnosti je situace taková, že pro prohlubování vědomostí nabytých předchozím studiem chybí učitelům významnější vnější motivace. Povinnost dále se vzdělávat je sice dána učitelům školským zákonem, nicméně pro další profesní či kariérní růst absolvování dalšího vzdělávání není nezbytnou nutností. Další vzdělávání či jeho absence nemá obvykle na finanční ohodnocení či kariérní postup učitele žádný pozitivní ani negativní vliv. Proto je bezpodmínečně nutné, aby učitelé, kteří aktivně rozvíjejí své profesní dovednosti a úspěšně je využívají ve své práci, byli patřičně finančně ohodnoceni. Tento požadavek je potřeba zapracovat do kariérního řádu. Zároveň je potřeba vyvinout nátlak na ředitele škol, aby další vzdělávání svých zaměstnanců patřičně ocenili a aby vytvoření kvalitního plánu DVPP navazovalo na výsledky autoevaluace školy (SKAV, 2008). S tím souvisí skutečnost, že v roce 2012 byla zahájena realizace projektu Kariérní systém, jenž řeší očekávaný kariérní systém učitelů, který umožní učitelům a ředitelům škol celoživotní zvyšování kvality jejich práce s návazností na motivující systém odměňování podle jasných pravidel. Kariéra bude prioritně založena na zvyšování profesních kompetencí učitele. Pro naplnění tohoto cíle je nutné vytvořit víceúrovňové standardy pro učitele a pro ředitele, popsat podmínky a možnosti kariérního postupu, připravit hodnotící procesy a navrhnout institucionální a finanční zajištění celého systému. Finální výstupy pak budou připraveny k bezprostřední implementaci do českého školství a do českého právního řádu (viz Příloha č. 2). (Kohnová, 2012, s. 15).

4 CÍLE A SYSTÉM DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Cíle dalšího vzdělávání učitelů mají velmi široký záběr. Další vzdělávání učitelů může být pokládáno za „*mocný instrument vzdělávací politiky ve službách snah o modernizaci vzdělávacího systému.*“ (Lazarová a kol., 2006, s.15). V tomto případě jde o úzké vymezení cílů dalšího vzdělávání v závislosti na potřebách a cílech školské politiky. Další vzdělávání učitelů je v tomto pojetí považováno za nejefektivnější způsob vyrovnávání obsahu a metod výuky ve školství s rychle se měnící společnosti, v oblasti technické, hospodářské, sociální i kulturní (Kohnová, 2004, s. 61). Širší pojetí cílů dalšího vzdělávání učitelů je spojeno s definováním zdrojů poznání, ve kterém se spoléhá na „*uvědomělost a zodpovědnost učitelů ve vztahu k vlastnímu rozvoji.*“ (Lazarová a kol., 2006, s. 15). Je však potřeba si uvědomit, že těchto cílů se dá dosáhnout jen prostřednictvím kvalitního a dobře propracovaného systému DVPP, a proto se další kapitoly budou věnovat nejen cílům DVPP, ale i systému DVPP u nás a jeho vývojem.

4.1 Cíle dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Je zřejmé, že cíle dalšího vzdělávání učitelů jsou orientované jak na podporu školských reforem a modernizaci školství, tak i na rozvoj kompetencí učitele. Nejčastěji uváděné obecnější cíle DVPP jsou následující:

- zdokonalování profesních dovedností učitelů,
- vnitřní rozvoj škol,
- zdokonalování vyučovacího a učebního procesu,
- zavádění inovací a změn ve vzdělávání,
- osobnostní vývoj učitelů (Kohnová, 2004, s. 62).

Existuje shoda, že další vzdělávání učitelů by mělo vycházet z potřeb a požadavků školního vzdělávání. Jako základní cíl bývá uváděno zvyšování kvality pedagogické práce učitele. Při pokusu o přesnější vymezení však zjistíme, že neexistuje jednotný názor, co rozumíme pod „kvalitou vzdělávání“. Jednota není ani v tom, jak lze tohoto „zlepšení kvality“ dosáhnout, a ani v tom, jak kvalitu pedagogické práce měřit (Kohnová, 2012, s. 8).

Zvýšit kvalitu školy a kvalitu pedagogické činnosti učitele jen DVPP by bylo mylným zámerem. Další vzdělávání učitelů je jen jedním z nástrojů profesního rozvoje učitele. Pro

profesní rozvoj učitele jsou však významné i poznatky získané z vlastní učiteléské praxe. Učitel musí denně řešit mnohé specifické a neodkladné situace. Ovšem systematická podpora rozvoje učitelů s využitím jejich reflektované praxe je v našem systému DVPP téměř nulová. Existuje sice poradenská síť, rozšiřují se vzájemné konzultace a za důležité jsou považovány konzultace s kolegy, ale systém podpory seberozvoje učitele chybí (Kohnová, 2012, s. 11).

4.2 Systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jeho vývoj

Podíváme-li se do historie, můžeme konstatovat, že už od dob Rakousko-Uherska směřovalo další vzdělávání učitelů jak k získání vyšší kvalifikace, tak i k prohlubování a zkvalitnění vzdělávání. Vzdělávání učitelů bylo postaveno tak, že čím byl vyšší stupeň školy, tím vyšší byly požadavky na vzdělání pedagogů. Už školský zákon z roku 1869 podrobně definuje kurzy, které musí učitelé splňující podmínku způsobilosti pro výuku na obecných školách absolvovat, aby mohli učit na školách měšťanských. Po roce 1945 došlo k uzákonění povinnosti vysokoškolského vzdělání učitelů všech stupňů škol počínaje školou základní. Byl zřízen *Výzkumný ústav J. A. Komenského*, postupně byly zakládány pedagogické fakulty a na okresní a krajské úrovni vnikaly tzv. pedagogické sbory. Tím byl vytvořen základ nejen pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, ale i pro zvyšování jejich kvalifikace. Po únorovém převratu logicky nastal nedostatek kvalifikovaných pedagogů. Proto došlo legislativně k zavedení mimořádných zkrácených forem studia učitelství při zaměstnání. Zajímavostí je, že byly zajištěny i pracovní úlevy pro studující. „*Zásady pro doplňování a zvyšování odborného a pedagogického vzdělání učitelů, mistrů odborného výcviku a vychovatelů odborných učilišť*“ byly stanoveny v roce 1959 výnosem tehdejšího ministerstva školství a kultury. *Vyhláškou č. 60/1985 Sb. o doplňujícím studiu studentů vysokých škol a absolventů vysokých a středních škol pro získání pedagogické způsobilosti* byly jednoznačně stanoveny podmínky kvalifikačního vzdělávání. *Vyhláška č. 61/1985 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků*, pak stanovila podmínky pro o rozšiřující pedagogické studium (Kohnová, 2006).

Po roce 1989 byl celý stávající fungující systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zrušen. Zrušena tedy byla i okresní pedagogická střediska, krajské pedagogické ústavy i *Ústřední ústav pro další vzdělávání pedagogických pracovníků*. Novým Zákonem č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství byly zřízeny školské úřady. Nový zákon umožňoval (ale nenařizoval) školským úřadům zakládat zařízení pro další vzdělává-

ní pedagogických pracovníků. Na okresní úrovni byla činnost vzdělávacích institucí, činnost metodických kabinetů a síť okresních metodiků obnovena zásluhou osobní iniciativy některých pracovníků školských úřadů, ale i aktivních ředitelů škol a učitelů. Pro další vzdělávání učitelů byla k dispozici bohatá nabídka vzdělávacích akcí jak psychologicko-pedagogických, tak především z oblasti oborové didaktiky vztahující se k jednotlivým vyučovaným předmětům. Negativně tento fungující model ovlivnila po roce 1996 změna způsobu financování dalšího vzdělávání pedagogů. Finanční prostředky na DVPP byly od tohoto roku přidělovány přímo školám. V praxi se to projevilo tím, že mohly proběhnout jen ty kurzy, které učitelům zaplatila škola. Na činnost okresních vzdělávacích středisek nebyly poskytovány žádné finance. Starý systém ještě nějakou dobu běžel za podpory školských úřadů dál, ale při následné redukci finančních prostředků nutně muselo dojít k jeho zániku. Dalším krokem, který přispěl ke zrušení stávajícího systému, bylo zrušení sníženého vyučovacího úvazku okresním metodikům, čímž nutně došlo k redukci práce metodických kabinetů. Reforma státní správy a samosprávy z roku 2000 pak znamenala konec školských úřadů a tím i definitivní zánik tohoto systému DVPP. K obnově krajských zařízení DVPP došlo jen ve velmi redukované podobě ve třech krajích. Na celostátní úrovni vznikla nová vzdělávací instituce teprve v roce 2005. V dubnu tohoto roku byl založen *Národní institut dalšího vzdělávání* (NIDV), který vznikl sloučením čtrnácti pedagogických center, jež vznikla jako zařízení MŠMT v roce 2000 jako reakce na zrušení stávající sítě DVPP. Ústav však vydržel v klidu pouze osm let a v roce 2013 měl být v rámci šetření finančních prostředků zrušen. Ke zrušení však nakonec nedošlo, a proto má v současné době síť pro další vzdělávání pedagogických pracovníků následující podobu:

- organizace přímo řízené organizace, mezi nimi i zmiňovaný NIDV;
- kraji zřizovaná zařízení pro DVPP;
- centra celoživotního vzdělávání nebo dalšího vzdělávání učitelů jako součást pedagogických fakult či dalších vysokých škol;
- velmi různorodá široká skupina nejrůznějších právních subjektů nabízejících a realizujících akce v rámci DVPP.

V současné době se dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků věnuje přibližně 600 subjektů, které nabízejí přes 20 000 programů akreditovaných MŠMT. Vzhledem k naprosté liberalizaci systému je stávající situace v DVPP značně nepřehledná. Orgánem, který v současnosti zastřešuje další vzdělávání, je *Akreditační komise MŠMT pro DVPP*.

Byla zřízena novelou č. 198/2012 Sb. *Zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících*. Komise má být zárukou odpovídající kvality nabízených programů DVPP. Realita je však naprosto odlišná. Protože legislativa nepočítá s následnou kontrolou, existují v kvalitě nabízených programů obrovské rozdíly. Důsledkem tohoto nastavení je značný chaos v DVPP, ve kterém lze jen stěží nalézt nějaký systém. Vzájemná návaznost a propojenost témat prakticky neexistuje. Především nabídka programů, které jsou primárně zaměřeny na profesní rozvoj, není cílená a systematická. Programy, které v naprosté většině trvají 4-6 hodin, nejsou spolu vůbec provázané. Můžeme si proto oprávněně klást otázku, zda v takto nastaveném „systému“ lze nějakého kvalitního dalšího vzdělávání pedagogů vůbec dosáhnout (Kohnová a kol., 2012, s. 29-33).

5 LEGISLATIVA SPOJENÁ S DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍM PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Nová česká školská legislativa vychází ze základních dokumentů strategie vzdělávací politiky, kterými jsou „*Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*“, tzv. Bílá kniha (2001) a „*Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky*“ (inovovaná verze - 2005). Pro oblast dalšího vzdělávání učitelů je to *Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnicích*, doplněný *Vyhláškou č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků*.

Druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jsou stanoveny *Vyhláškou č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* v § 1 následovně:

- a) studium ke splnění kvalifikačních předpokladů,
- b) studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů,
- c) studium k prohlubování odborné kvalifikace.

Právě splnění kvalifikačních předpokladů pedagogických pracovníků je v současnosti velmi aktuální otázkou, protože k 1. 1. 2015 končí platnost výjimky ze *Zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnicích*, který mj. určuje potřebné kvalifikační předpoklady pro jednotlivé stupně škol. Tato výjimka po deset let umožňovala působení nekvalifikovaných pedagogů na školách. Nekvalifikovaní učitelé měli tedy v podstatě deset let na to, aby si potřebné vzdělání prostřednictvím programů celoživotního vzdělávání doplnili. Bohužel ne všichni tak učinili a „*průzkum MŠMT provedený v únoru 2014 ukázal, že asi 7 000 pedagogů nesplňuje kvalifikaci danou zákonem.*“ (Chládek, 2014). Pravdou je, že tento zákon je v mnoha ohledech velmi přísný a pedagogové bez potřebné kvalifikace na to nyní poukazují. Jenže problémem je, že na úskalí zákona poukazují až nyní. Ono se totiž za deset let platnosti zákona našlo mnoho učitelů, kteří se jeho dikcí řídili a potřebnou kvalifikaci si doplnili s vynaložením spousty času, úsilí a peněz. Tuto situaci se nyní snaží smysluplně vyřešit MŠMT ve spolupráci s odbory a pedagogickými fakultami.

Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka a možnosti získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků pro 1. a 2. stupeň základní školy jsou uvedeny v hlavě II. *Zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících*. Podle § 3 písm. b) tohoto zákona je předpokladem pro výkon činnosti pedagogického pracovníka „odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává“. Způsob získání odborné kvalifikace pro učitele prvního stupně ZŠ, druhého stupně ZŠ upravují § 7 a 8. Ze zákona je patrné, že všechny tyto kvalifikace lze získat „vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaného vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů“ příslušného stupně školy (Pávová, 2012, s. 11). Základní ustanovení tohoto zákona posilují postavení učitelské profese. Každý učitel vyučující na základní či střední škole musí mít vysokoškolské vzdělání na magisterské úrovni. Stejný důraz, jaký je kladen na stupeň vzdělání, ale již není kladen na aprobovanost. Zákon bohužel na aprobovanost neklade žádné požadavky. Zákonem o pedagogických pracovnících byla také posílena role celoživotního vzdělávání. Podle zákona je možné požadované kvalifikace dosáhnout několika způsoby. Kromě absolvování řádného magisterského studia na fakultách s učitelskými studijními programy je možné získat požadovanou kvalifikaci absolutoriem programu celoživotního vzdělávání na příslušné fakultě vysoké školy. Podmínkou ovšem je vystudování stejně či podobně zaměřeného oboru na vysoké škole na magisterské či inženýrské úrovni. Programy celoživotního vzdělávání rovněž umožňují rozšíření aproby o další obor. Problematické je však ustanovení zákona, které neumožňuje absolventům učitelství pro střední školu získat absolvováním programu celoživotního vzdělávání kvalifikaci pro výuku na prvním stupni základní školy. Není to možné ani v případě, že jsou absolventy učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů. Rozšířit si vzdělání na výuku na prvním stupni ZŠ si mohou pouze absolventi učitelství pro druhý stupeň ZŠ nebo učitelství pro mateřské školy na magisterské úrovni (Kohnová, 2006).

Vyhláškou č. 317/2005 Sb. je mj. stanoven časový rozsah jednotlivých typů studia. Uvedme zde alespoň několik příkladů:

- studium pro asistenty pedagoga se uskutečňuje v délce trvání nejméně 120 vyučovacími hodinami
- studium pro způsobilost vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném druhu školy nebo na jiném stupni školy se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 200 vyučovacími hodinami

- studium pro způsobilost vyučovat další předměty se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin
- studium pro výchovné poradce se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin
- studium k výkonu specializovaných činností (např. koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií) se uskutečňuje v délce 250 hodin

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících pak dále podle § 24 ukládá pedagogickým pracovníkům po dobu pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání a také umožňuje účast na dalším vzdělávání pro zvýšení kvalifikace. Stanovení plánu dalšího vzdělávání je v kompetenci ředitele školy, který však musí brát ohled na zájmy pedagogického pracovníka, potřeby a rozpočet školy. DVPP se uskutečňuje v rámci vzdělávacích institucí nebo samostudiem. Druhy, podmínky a způsob ukončení stanoví MŠMT. Učitelům je zákonem přiznáno volno 12 dní ve školním roce pro každého pedagogického pracovníka pracujícího na plný úvazek. Během studijního volna mu náleží mzda v plné výši.

6 PROBLÉMY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ

Chceme-li pojmenovat hlavní problémy DVPP, nutně musíme na prvním místě uvést jeho naprosté podfinancování. Stanovené normativy pro DVPP jsou naprosto nedostatečné a nemohou ho plně pokrýt. Skutečnost, že řada kurzů je realizována v rámci nejrůznějších projektů zdarma, často vede k tomu, že ředitelé škol často dávají těmto kurzům přednost před těmi, které jsou pro učitele jejich školy vhodnější a potřebnější, ale jsou placené. Určitě by stálo za to směřovat určitou část z prostředků ESF (evropský sociální fond) určených na další vzdělávání přímo do škol. Ředitelé a ostatní pedagogičtí pracovníci škol by pak mohli volit příslušné kurzy podle školního plánu DVPP, příp. by mohli vznik a realizaci těchto kurzů u školících institucí iniciovat. Dalším problémem, který musí řešit ředitelé škol a který se týká financování DVPP, je příplatek za suplování za kolegu, který se účastní kurzu v rámci DVPP. Jeho vyplácení ve výši dvojnásobku průměrného hodinového výdělku suplujícího představuje značný zásah do již tak napjatého rozpočtu školy. Na takové efektivní formy DVPP, jako jsou pobytová školení celého pedagogického sboru, pak už finance nejsou vůbec (SKAV, 2008).

Průměrné částky na DVPP pro jednoho učitele uvádí výroční zpráva *České školní inspekce* za školní rok 2010/2011. Zde je konstatováno že v roce 2010 činila tato částka pro mateřské školy 537 Kč, pro základní školy 715 Kč a pro střední školy 472 Kč. Uvedené hodnoty jsou oproti roku 2009 téměř o polovinu nižší (Neumajer, 2012).

Kvalita DVPP představuje další problém. V prvé řadě se jedná o kvalitu lektorů. Můžeme narazit jak na ty vysoce kvalifikované, tak na takové, kteří pro realizaci dalšího vzdělávání pedagogů nemají ani zkušenosti, ani vzdělání. Umožňuje to bohužel stávající způsob akreditace programů na MŠMT. Do budoucna je potřeba upravit DVPP včetně kvality tak, aby mu byl věnován dostatek času a prostoru a aby se další vzdělávání stalo pro všechny pedagogy samozřejmostí. Pozornost je potřeba věnovat novým formám DVPP, např. e-learningu. Část vzdělávání by měla probíhat vhodnými formami přímo na kmenové škole. Současný systém dalšího vzdělávání neumožňuje plnění cílů stanovených v RVP (rámcový vzdělávací program) a rozhodně nepřispívá ke zlepšování kvality výuky a vzdělávání. Proto je potřeba, aby všichni, jež mohou ke kvalitě DVPP co říci, spojili své síly a urychleně začali pracovat na takových změnách systému, jež povedou k jeho zkvalitnění a zefektivnění (SKAV, 2008).

Institucionálním problémem vzdělávání pedagogických pracovníků je strukturované studium zavedené po přistoupení ČR k Boloňské deklaraci. Strukturované studium bylo postupně zavedeno na všech pedagogických oborech s výjimkou učitelství pro první stupeň. Bakalářský stupeň studia není zaměřen na učitelství, ale pouze na odbornost. Jeho absolventi totiž nemohou vykonávat pedagogickou práci. Veškerá pedagogika a didaktika je proto vtěsnána do dvou let magisterského studia. Proto je potřeba konstatovat, že strukturované studium není především pro výuku pedagogiky náročnějších oborů vůbec vhodné, protože neumožňuje rozložení odborných, pedagogických a didaktických předmětů, ale i pedagogické praxe tak, jak by to bylo logicky nejvhodnější (Kohnová a kol. 2012). I z tohoto důvodu jsou na DVPP v současnosti kladeny větší nároky.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 ANALÝZA A HODNOCENÍ DOSAVADNÍCH VÝZKUMNÝCH ŠETŘENÍ K DANÉ PROBLEMATICE

První kapitola praktické části práce se pokusí zanalyzovat a zhodnotit dosavadní výzkumná šetření, která byla v dané problematice realizována. Problematikou DVPP se ve svých výzkumných šetřeních nejrozsáhleji věnoval ÚIV (*Ústav pro informace ve vzdělávání*), který však byl z rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy k 31.12.2011 zrušen. Poslední komplexní šetření v oblasti dalšího vzdělávání provedl v roce 2009. V témže roce byla zveřejněna *Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce - Učitelé ZŠ a SŠ*, kterou pro MŠMT zpracovala agentura *Factum Invenio*. Tato analýza je mj. zaměřena i další vzdělávání učitelů. Dále existuje několik drobných výzkumných šetření, která se zabývají jen určitou oblastí DVPP. Pro zajímavost zde uvádím *Obsahovou analýzu internetových dotazníků z druhého kola diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele*.

Žádný z výše uvedených výzkumů není zaměřen pouze na učitele ZŠ a ani v něm není DVPP učitelů ZŠ a DVPP SŠ rozděleno.

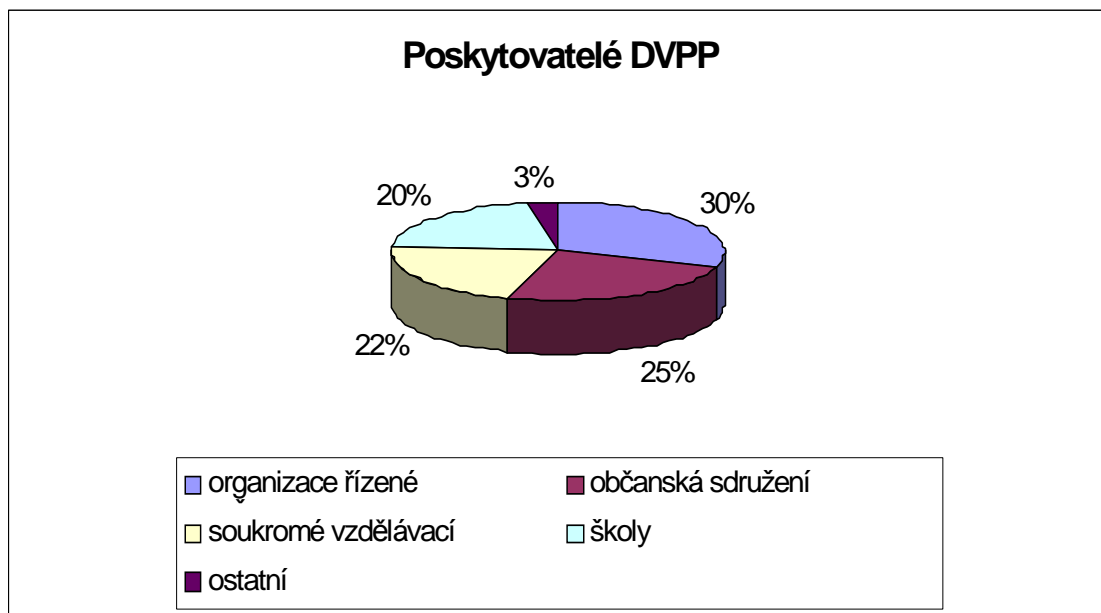
7.1 Analýza nabídky dalšího vzdělávání určeného pedagogickým pracovníkům provedená Ústavem pro informace ve vzdělávání

Nabídka dalšího vzdělávání byla analyzována na území Hlavního města Prahy na základě akreditovaných oborů, a to podle druhů společností realizujících tyto vzdělávací kurzy, podle tematického zaměření a hodinového rozsahu vzdělávacích programů (Kleňhová a kol., 2009, s. 10).

Podle údajů databáze MŠMT bylo k 1. 4. 2009 akreditováno více než 3 200 vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky. Z grafu č. 1 je patrné, že více než polovinu vzdělávacích akcí DVPP nabízely organizace přímo řízené MŠMT (*Národní ústav odborného vzdělávání, Národní institut dětí a mládeže, NIDV a Institut pedagogicko-psychologického poradenství*) a občanská sdružení (Kleňhová a kol., 2009, s. 21).

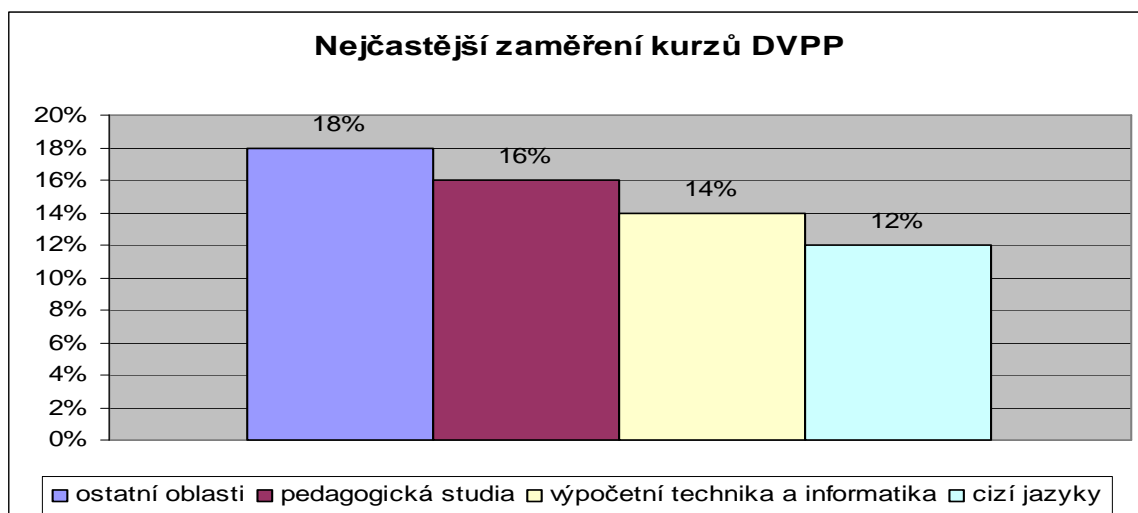

Graf č. 1: Poskytovatelé DVPP (Kleňhová a kol., 2009, s. 21).

Nejčastější zaměření kurzů je patrné z grafu č. 2. Nejvíce programů DVPP spadá do kategorie „ostatní oblasti“, kam patří pestrý sortiment od kurzů první pomoci až po kurzy historického šermu nebo grafologie. Spíše by se dalo očekávat, že nejpočetnější skupinou budou kurzy zaměřené na vzdělávání ve všeobecně vzdělávacích předmětech (jak odborné, tak didaktické), kterých je zejména na ZŠ nejvíc, ale skutečnost je jiná. Organizace MŠMT se orientují nejvíce na vzdělávací akce týkající se humanitních předmětů a pedagogických studií. Vzdělávací akce pořádané základními, středními a vyššími odbornými školami jsou z více než 50 % zaměřené na výpočetní techniku a informatiku. Vzdělávací akce realizované veřejnými vysokými školami jsou ze 30 % zaměřeny na cizí jazyky.

Graf č. 2: Nejčastější zaměření kurzů DVPP (Kleňhová a kol., 2009, s. 21).

Časově nejnáročnější jsou pedagogická studia a doplňující pedagogická studia a studium cizích jazyků. Délka vzdělávací akce se odráží na výši účastnického poplatku. Nejdražší jsou dlouhodobé jazykové kurzy (přes 6 000 Kč za jednu akci).

Většina vzdělávacích akcí (38 %) je určena všem pedagogickým pracovníkům bez rozdílu typů či stupňů škol. Nejvíce jich je však orientováno na učitele základních, středních a vyšších odborných škol (Kleňhová a kol., 2009, s. 21).

Tato analýza potvrzuje roztržitost poskytovatelů DVPP, která je zmíněna v teoretické části práce. Dále analýza potvrzuje, že většina kurzů je směřována do oblasti jazyků, pedagogických studií a do oblasti informačních technologií. Kurzů zaměřených na oborové didaktiky je málo a akreditaci získávají i kurzy, které mají pro práci učitele minimální přínos (např. výše zmíněný kurz historického šermu).

7.2 Analýza poptávky po dalším vzdělávání pedagogických pracovníků provedená Ústavem pro informace ve vzdělávání

Byly analyzovány odpovědi z více než 200 subjektů vykonávajících činnost školy se sídlem na území Hlavního města Prahy (Kleňhová a kol., 2009, s. 10).

Školy projevily největší zájem o krátkodobé vzdělávací akce s délkou do dvou dnů a nejvýše jednosemestrální distanční vzdělávání. Velice malý zájem je o kurzy v období letních prázdnin. Byl projeven také zájem o školení přímo v příslušné škole pro celý učitelský sbor.

S ohledem na tematické zaměření vzdělávacích akcí v rámci DVPP byl ze strany pražských škol velký zájem o jazykové kurzy angličtiny, vzdělávání v oborových didaktikách (včetně evaluace a testování) a o vzdělávání z oblasti informačních a komunikačních technologií.

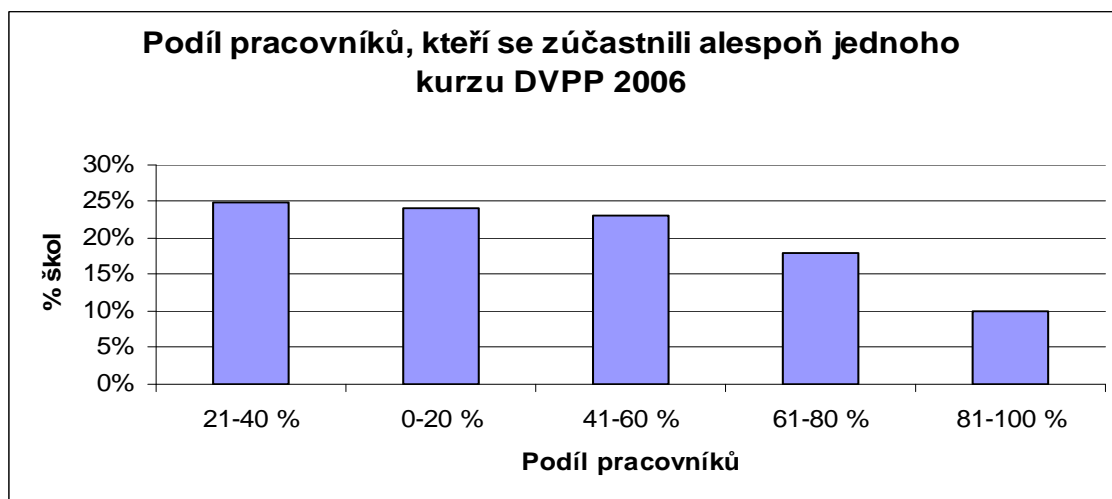
Při výběru akcí DVPP považují školy za velmi důležité kritérium kvalitu a úroveň kurzu. Školy berou dále v úvahu organizační dostupnost (čas, místo kurzu atp.) i časovou náročnost z pohledu kolektivu zaměstnanců (např. vzhledem k zajištění zástupů). Důležitá je pro zájemce také cena kurzu. Školy získávají informace o realizovaných kurzech zejména prostřednictvím internetu nebo na základě doporučení úřadů, díky informacím z MŠMT a jeho internetovým stránkám (Kleňhová a kol., 2009, s. 26-27).

V této analýze se potvrzují problémy DVPP, které jsou zmíněny v teoretické části práce. Jedná se především o nedostatek finančních prostředků na realizaci DVPP, ze kterého pak vyplývá preference krátkodobých kurzů. S tím souvisí i problém se zajištěním zástupů. Zajímavý je požadavek na nejvýše jednosemestrální distanční vzdělávání, který v podstatě odporuje legislativě, protože všechna specializační studia na rozšíření kvalifikace a doplňující pedagogická studia jsou zákonem daná v takovém rozsahu, že jsou v jednosemestrálním studiu nerealizovatelná a většinou se realizují jako dvou či třísemestrální.

7.3 Analýza účasti pedagogických pracovníků v dalším vzdělávání provedená Ústavem pro informace ve vzdělávání

Na základě Rychlých šetření z roku 2006 bylo možné zjistit, jaký průměrný podíl pedagogických pracovníků se ročně libovolného kurzu dalšího vzdělávání účastní. Výsledky šetření jsou zpracovány v grafu č. 3. Jen na desetině daných škol jde o 81–100 % pedagogických pracovníků (Kleňhová a kol., 2009, s. 24-25).

Graf č. 3: Podíl pracovníků, kteří se zúčastnili alespoň jednoho kurzu DVPP v roce 2006 (Kleňhová a kol., 2009, s. 24-25)

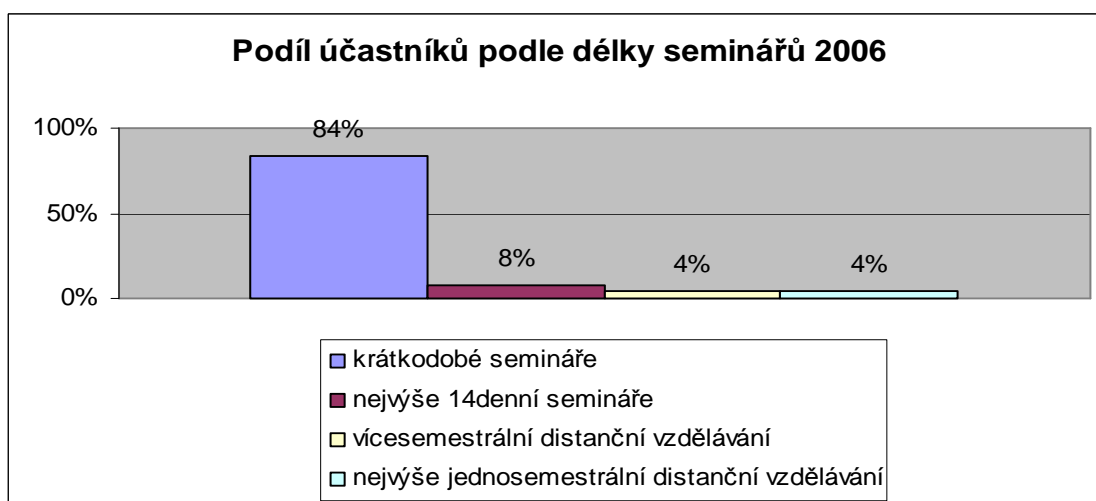

Většina účastníků kurzů DVPP (84 %) absolvovala krátkodobé semináře a pouze 4 % absolvovala vícesemestrální distanční vzdělávání (viz graf č. 4).

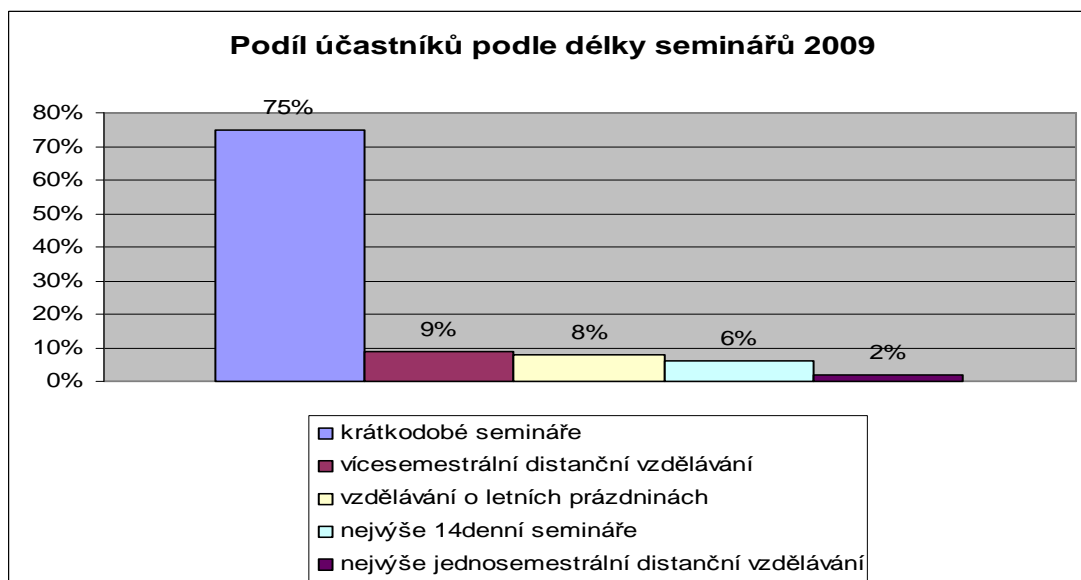
V šetření z roku 2009 uvedlo téměř 90 % škol, které se zúčastnily šetření, že se alespoň jeden jejich pedagog ve školním roce 2008/2009 zúčastnil kurzů dalšího vzdělávání. Rozčlenění podle délky seminářů je patrné z grafu č. 5.

Zajímavý je nárůst počtu pedagogických pracovníků, kteří absolvovali vícesemestrální distanční vzdělávání, mezi lety 2006 a 2009. Tento nárůst zřejmě souvisí s kvalifikačními požadavky stanovenými zákonem z roku 2004, který ukládá učitelům splnit požadovanou kvalifikaci k 1.1. 2015.

Graf č. 4: Podíl účastníků podle délky seminářů v roce 2006 (Kleňhová a kol., 2009, s. 24)

Graf č. 5: Podíl účastníků podle délky seminářů v roce 2009 (Kleňhová a kol. 2009, s. 24)

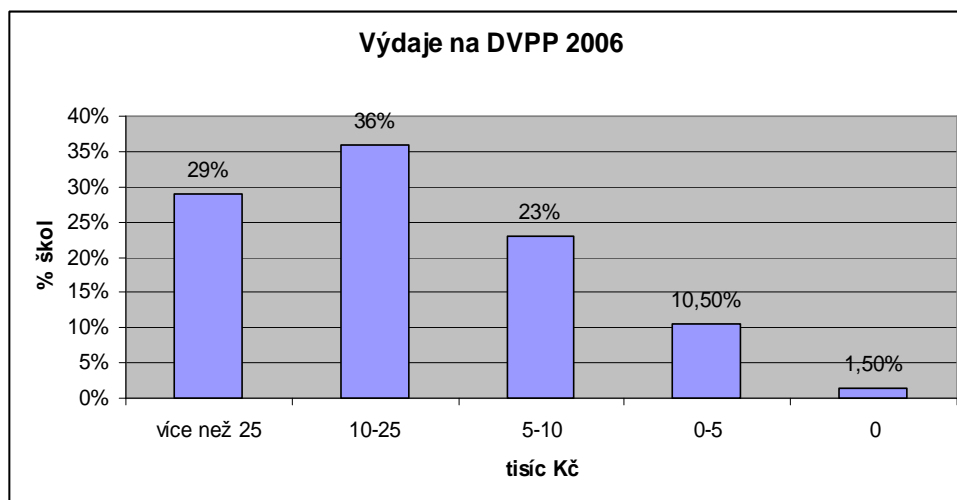
Na vysokých školách (VŠ) bylo ve školních letech 2004/2005 až 2008/2009 evidováno každoročně okolo 15 000 účastníků dalšího vzdělávání ze všech profesí. Z nich bylo 11-12 % účastníků studia k získání pedagogické kvalifikace a 13-14 % účastníků studia k rozšíření pedagogické kvalifikace (Kleňhová a kol., 2009, s. 24-25). Přesto byla na na-

ších ZŠ a SŠ na konci roku 2009 situace s počtem nekvalifikovaných učitelů taková, že jim byla výjimka, která umožňovala učit bez kvalifikace, prodloužena do roku 2015.

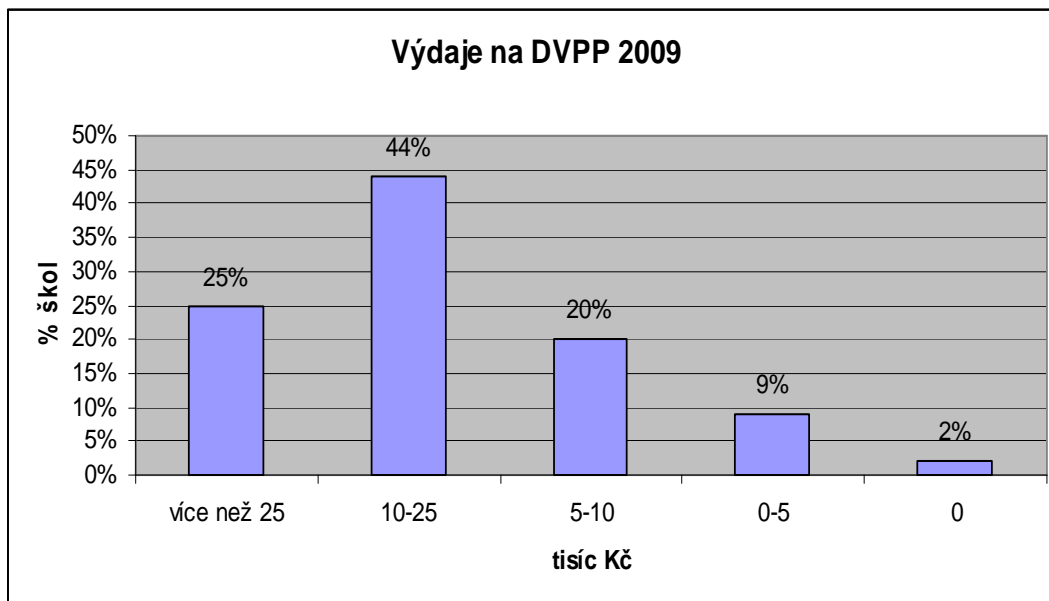
Výdaje na DVPP v letech 2006 a 2009 jsou zpracovány v grafech č. 6 a č. 7. Z nich je vidět, že situace se po třech letech nijak podstatně nezměnila. Absolutní výše výdajů je samozřejmě ovlivněna počtem pracovníků škol, a proto by bylo v dané analýze vhodnější zpracovat průměrný výdaj na DVPP na jednoho učitele. Nicméně je zajímavé, že 2 % škol v roce 2009 nevydala na DVPP ani korunu (jedná se asi o 120 ZŠ a SŠ).

Za nejdůležitější oblast DVPP považovaly školy v roce 2006 vzdělávání v oblasti informačních a komunikačních technologií, jazykové vzdělávání a vzdělávání v oblasti tvorby školních vzdělávacích programů, roce 2009 pak to byla účast na kurzech z oblasti výchovného poradenství, na jazykových kurzech angličtiny, na vzdělávacích akcích z oblasti školského managementu a v doplňování pedagogického vzdělání. Nejvíce pedagogických pracovníků se však v roce 2008/2009 ve skutečnosti zúčastnilo vzdělávání v oborových didaktikách či v oblasti tvorby školních vzdělávacích programů, což je zajímavé. Toto zjištění totiž naprosto nekoresponduje s nabídkou kurzů v oborových didaktikách, která je velmi omezená, přestože o ně učitelé mají evidentně velký zájem (Kleňhová a kol., 2009, s. 25).

Graf č. 6: Výdaje na DVPP v roce 2006 (Kleňhová a kol., 2009, s. 25)

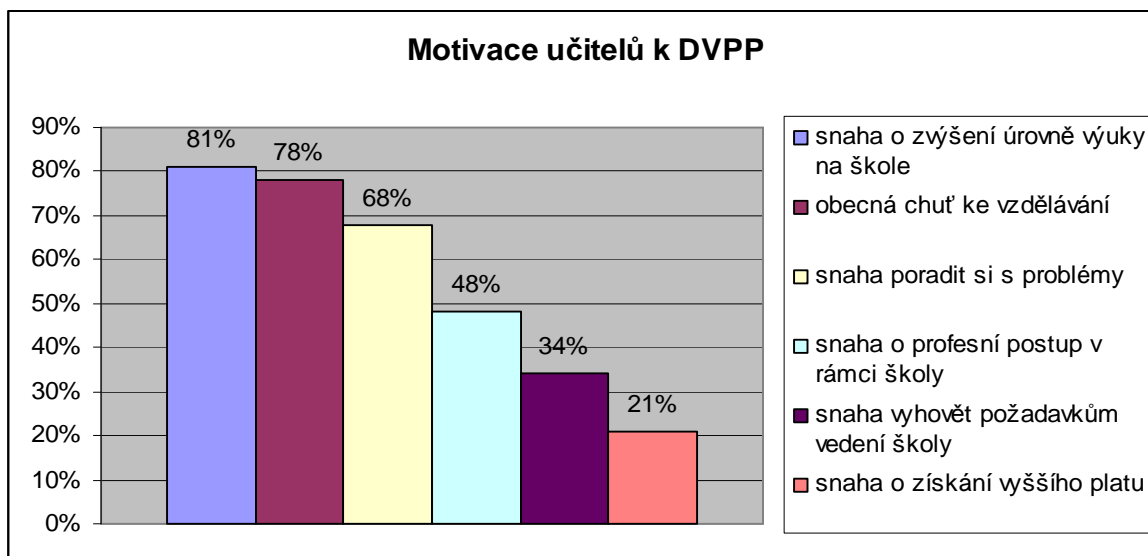

Graf č. 7: Výdaje na DVPP v roce 2009 (Kleňhová a kol., 2009, s. 25)

Motivace učitelů k dalšímu vzdělávání je zpracována v grafu č. 8. Za chybu analýzy je možno považovat skutečnost, že motivace je zpracována podle názoru ředitelů škol. Je pravděpodobné, že kdyby se zkoumala motivace z pohledu učitelů samotných, byly by výsledky odlišné. Nicméně je pozitivní, že na prvních třech místech se objevila snaha o zvýšení úrovně výuky na škole, obecná chuť ke vzdělání a snaha poradit si s problémy, což lze považovat za motivaci vnitřní. Snahu vyhovět požadavkům vedení školy (tedy motivace vnější) uvedlo 34 % ředitelů. Současný kariérní systém z hlediska motivace pedagogických pracovníků označilo 40 % respondentů za nemotivující, pozitivně se vyjádřilo pouhých 13 % škol (Kleňhová a kol., 2009, s. 25).

Graf č. 8: Motivace učitelů k DVPP (Kleňhová a kol., 2009, s. 25)

7.4 Obsahová analýza internetových dotazníků z druhého kola diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele

Studie se zabývala analýzou 159 internetových dotazníků, které byly vyplněny během 2. kola veřejné diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele ve dnech 1. 6. – 15. 7. 2009 na www.standarducitele.cz (Obsahová analýza internetových dotazníků z druhého kola diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele, 2010, s. 2).

Celkem 71 % respondentů odpovědělo kladně na otázku, zda považují tvorbu systému podpory profesního růstu učitelů za potřebnou (tj. víceúrovňový standard provázaný s přípravným vzděláváním učitelů i se systémem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, s atestacemi a s podstatným zvyšováním mezd učitelů) (Obsahová analýza internetových dotazníků z druhého kola diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele, 2010, s. 3).

Na otázku „Klade současná společnost na učitele nové náročné požadavky?“ kladně odpovědělo 91% respondentů. Mezi hlavními změnami byly jmenovány např. změny v charakteristikách a postojích žáků (problémy s pozorností, změny v sebepojetí, problémy s přijetím autority), šíření sociálně nežádoucích jevů (šikana, drogy, kriminalita mladistvých), zdůrazňování práv dítěte bez vazby na jejich povinnosti, nefunkční rodiny, rychlý vývoj ve všech oblastech poznání, „informační exploze“ a nové informační a komunikační technologie, které se staly běžnou součástí života (Obsahová analýza internetových dotazníků z druhého kola diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele, 2010, s. 4).

Zajímavá otázka byla „V současné době uvažujeme o třech úrovních standardu. Jaké zvýšení mzdy (ve srovnání se současnými tarifními mzdami) by bylo pro Vás osobně dostatečně motivující pro dosahování jednotlivých úrovní standardu? Většina respondentů se shodovala v tom, že plat učitele by měl být vyšší než aktuální průměrná mzda.

	minimální	maximální
Úroveň 1	1,0 průměrné mzdy	1,5 průměrné mzdy
Úroveň 2	1,2 průměrné mzdy	2 průměrné mzdy
Úroveň 3	1,25 průměrné mzdy	3 průměrné mzdy

(Obsahová analýza internetových dotazníků z druhého kola diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele, 2010, s. 44).

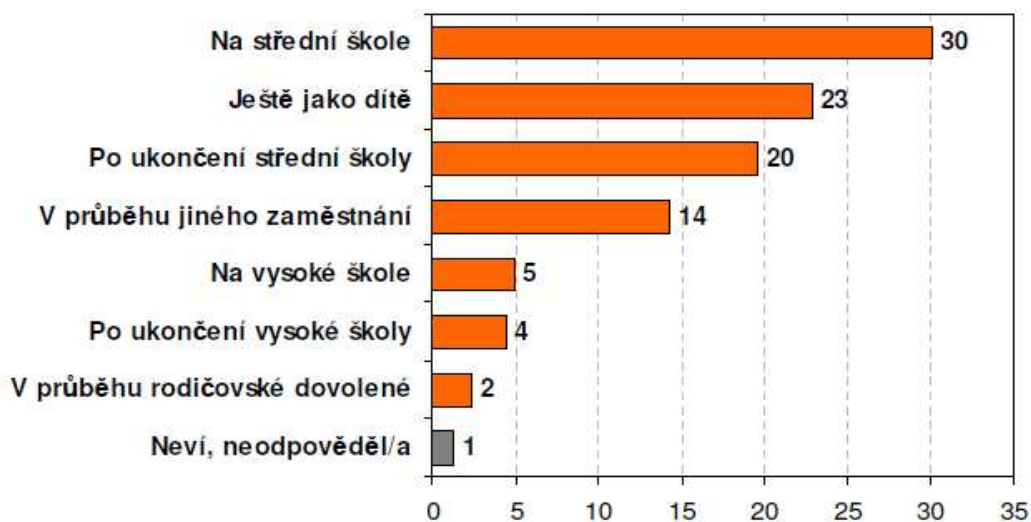
Toto šetření jasně prokázalo, že vytvoření standardu kvality profese učitele a jeho provázání s kariérním řádem považují učitelé za důležité.

7.5 Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce

Jedním z hlavních cílů tohoto výzkumu bylo analyzovat, jak učitelé realizují změny ve výuce a vzdělávání, identifikovat obtížné stránky současné učitelé praxe a dalšího vzdělávání učitelů. Cílovou skupinou byli učitelé prvního a druhého stupně základních škol a učitelé středních škol všech typů. Respondenti byli vybíráni kvótním způsobem, vybraný vzorek reprezentuje územní členění ČR a základní typy ZŠ a SŠ. Dotazník byl sestaven ve spolupráci se zadavatelem (MŠMT), průměrná doba dotazování byla 30 minut. Dotazování probíhalo ve dnech 25. 3. – 17. 4. 2009 (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 5).

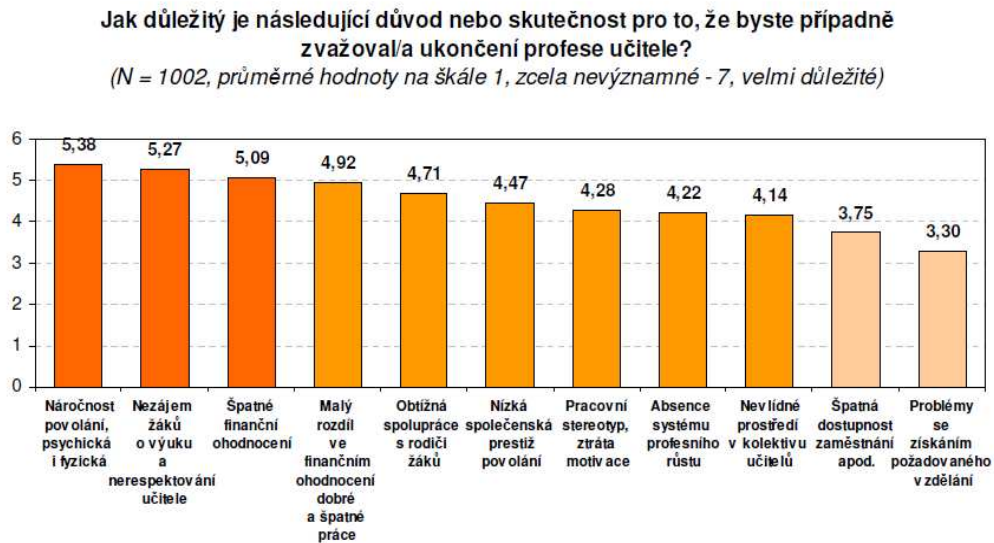

Graf č. 9 : Kdy jste se rozhodl/a, že budete učitelem/učitelkou? (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 16)

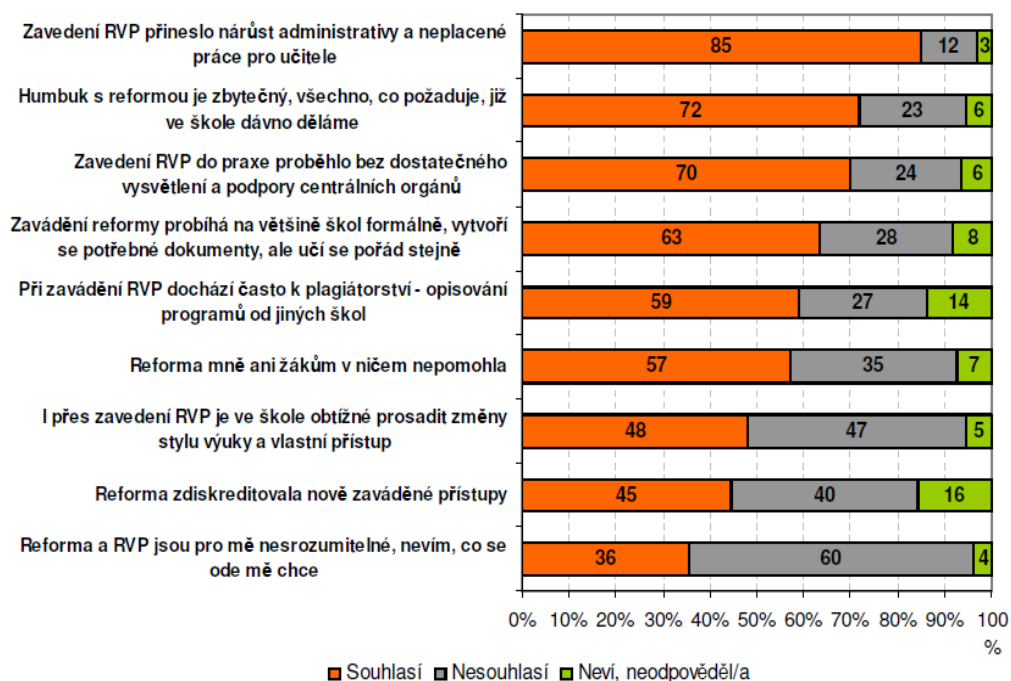

Z Grafu č. 9 Kdy jste se rozhodl/a, že budete učitelem/učitelkou? je patrné, že 25 % učitelů se rozhodlo pro učitelskou dráhu až později a pocítilo tedy nutnost doplnit si pedagogickou kvalifikaci v dalším vzdělávání. Graf č. 10 jasně ukazuje největší problémy učitelské profese v současnosti: vysokou náročnost povolání, nezájem žáků o výuku a nerespektování učitele, špatné finanční ohodnocení, malý rozdíl ve finančním ohodnocení dobré a špatné práce a absence systému profesního růstu. Odpovědi respondentů uvedené v grafu č. 11 potvrzují tvrzení uvedené v teoretické části, které uvádí, že velká část učitelů vnitřně nepřijala reformu související se zavedením RVP a ŠVP. Z dalších grafů pak vyplývá, že systematické DVPP považují učitelé za důležité. Zde bych kladla důraz na slovo systematické, protože ze skutečností uvedených v předchozí části vyplývá, že o systematickosti se v DVPP příliš hovořit nedá. 30 % respondentů považuje nabídku DVPP za nedostačující, 33 % respondentů navíc uvádí, že nenavštěvuje kurzy DVPP potřebné pro jejich práci. Zde je možné, že jsou mezi nimi i učitelé, kteří DVPP navštěvují, ale vyhodnocují je jako pro svou práci nepotřebné. Navíc 8 % z těch, co kurzy navštěvují, uvádí, že je navštěvuje v podstatě jen proto, že je pro ně DVPP povinné.

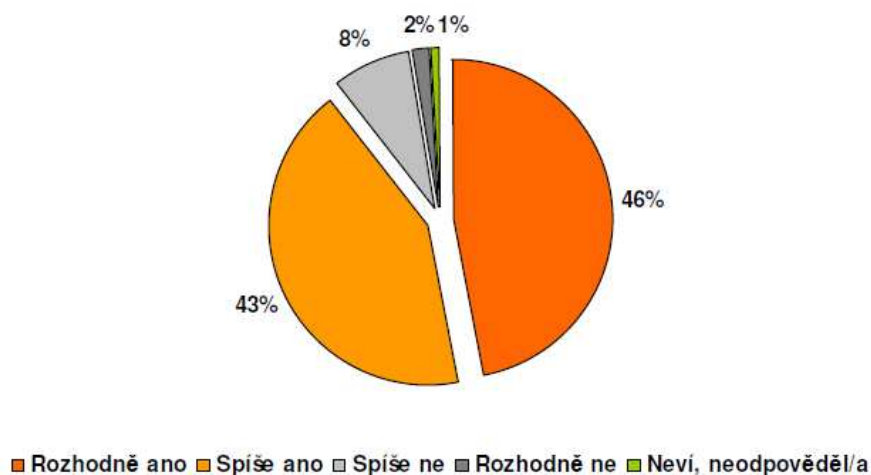
Graf č. 10: Jak důležitý je následující důvod nebo skutečnost pro to, že byste případně zvažoval/a ukončení profese učitele? (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 22)

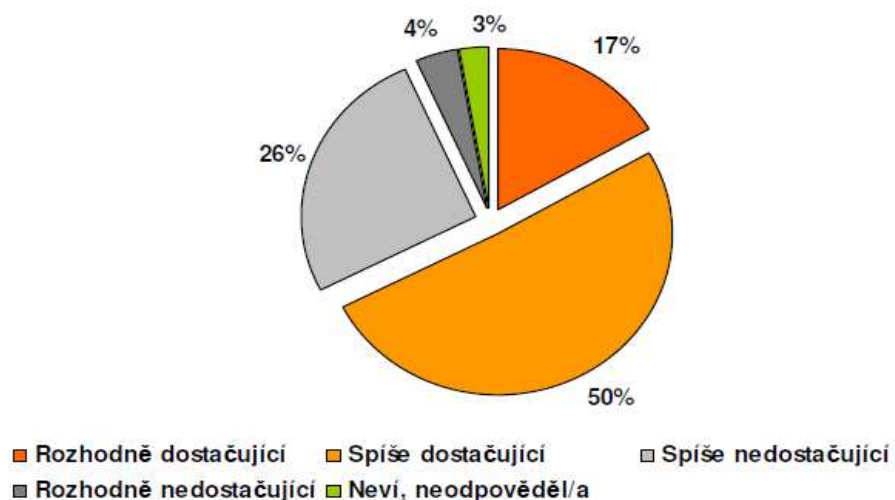
Graf č. 11: Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s kritickými výroky k zavedení rámcových vzdělávacích programů? (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 57)

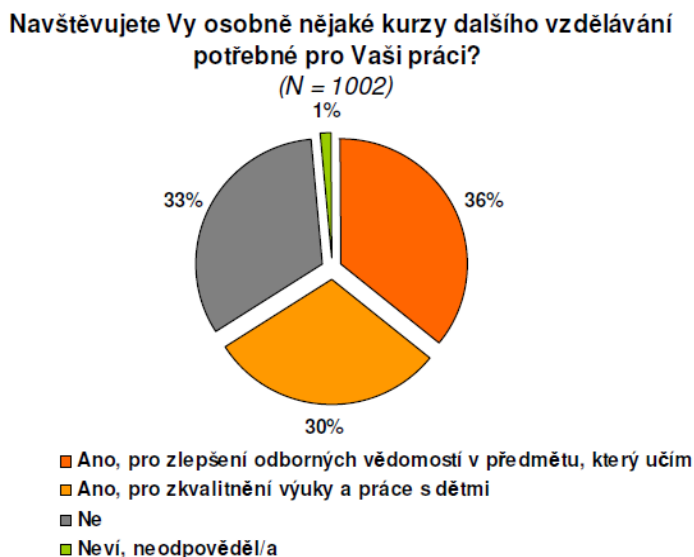
Graf č. 12: Považujete Vy osobně systematické vzdělávání učitelů při zaměstnání za důležité? (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 58)

Graf č. 13: Jaké jsou podle Vás možnosti učitelů dále se vzdělávat? (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 59)

Graf č. 14: Navštěvujete vy osobně nějaké kurzy dalšího vzdělávání potřebné pro vaši práci? (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 60)

Graf č. 15: Co je hlavním důvodem toho, že navštěvujete kurzy dalšího vzdělávání? (Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce, 2009, s. 61)

8 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Učitelé v našich školách jsou v nelehké pozici. Prestiž učitelského povolání klesá, práce s žáky je stále problematičtější a na učitele se zvýšily nároky i díky nové kurikulární reformě. A k tomu se v současnosti ještě přidává problém s kvalifikovaností či spíše nekvalifikovaností pedagogů. Na jedné straně je na učitele vytvářen tlak ze strany veřejnosti i ze strany vedení škol, který se týká kvality výuky a zavádění nových metod do výuky, ale na straně druhé učitelé nemají vytvořeny dostatečné podmínky k moderní výuce ani ke svému dalšímu vzdělávání. Učitelé mají na jedné straně dokonce zákonem stanovenou povinnost se vzdělávat, ale na straně druhé mají k dispozici značně roztržitý systém DVPP a kariérní systém, který je k dalšímu vzdělávání nemotivuje. K tomu se ještě přidává problém s financováním DVPP, protože prostředky, které školy dostávají v jednom balíku na pomůcky a DVPP se zdají být nedostatečné. Jaký je tedy náš současný systém DVPP z pohledu učitelů i z pohledu nezávislého prozkoumání a jsou učitelé ke vzdělávání dostatečně motivováni?

8.1 Stanovení výzkumného cíle a výzkumných otázek

Výzkumným cílem bylo prozkoumat současný systém DVPP z hlediska pedagogů samotných, z hlediska skutečné realizace DVPP na základních školách a z hlediska jeho reálných možností daných jeho kvalitou a nabídkou.

Na základě výzkumného cíle byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

1. Jsou finanční prostředky poskytované ZŠ na DVPP dostatečné?
2. Je potřeba motivovat učitele k DVPP prostřednictvím profesního standardu učitele a na něj navazujícího kariérního systému?
3. Pokrývá nabídka DVPP všechny oblasti tak, aby bylo možné kvalitně realizovat studia pedagogických pracovníků k prohlubování odborné kvalifikace?
4. Je dostatečná nabídka DVPP v oblasti studií potřebných ke splnění kvalifikačních předpokladů a v oblasti studií ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů?

8.2 Metody výzkumu

Základem výzkumu bylo prozkoumání postojů učitelů k DVPP k jeho kvalitě a nabídce. K tomuto průzkumu byla kvantitativní metoda výzkumu formou dotazníku. Ten byl vytvořen v systému www.vyplnto.cz a odkaz na něj byl e-mailem rozeslán na 70 ZŠ po celé republice (pět vybraných úplných ZŠ v každém kraji). Konstrukce dotazníku byla následující:

a) otázky k popisu výzkumného vzorku

1. Ve kterém kraji v současné době pracujete?
2. Jaké je vaše současné pracovní zařazení ve vaší škole?
3. Jaké máte nejvyšší ukončené vzdělání?
4. Kolik je vám let?
5. Jaké je vaše pohlaví?

b) otázky směřující k důležitosti DVPP a k motivaci učitelů se profesně vzdělávat

6. Myslíte si, že je pro učitele další vzdělávání důležité?
7. Jste ochotni se dále vzdělávat?
8. Jste ochotni se vzdělávat i za předpokladu, že se na tom budete finančně podílet?
9. Byli byste ochotni se finančně podílet na dalším vzdělávání, kdyby vám v budoucnu zajistilo vyšší platovou třídu?
10. Co by vás motivovalo k účasti na dalším vzdělávání?
11. Domníváte se, že by mohl být učitel, který se dále vzdělává, lépe finančně ohodnocen, než ten, který se dále nevzdělává?
12. Domníváte se, že další profesní vzdělávání učitele je primárně věcí učitele či školy?

c) otázky směřující k účasti pedagogických pracovníků na programech DVPP, k jejich spokojenosti s těmito programy a ke spokojenosti s nabídkou DVPP

13. Zúčastnili jste se někdy v minulosti vzdělávacích programů?
14. Kolika vzdělávacích programů jste se zúčastnili za poslední dva roky?
15. Podíleli jste se finančně na poplatku za vzdělávací program?
16. Jakou známkou byste ohodnotili kvalitu navštívených vzdělávacích programů?
17. Řídíte se při výběru vzdělávacích programů svým profesním zaměřením?
18. Odkud získáváte v současné době informace o možnostech dalšího vzdělávání?
19. Jste spokojeni s nabídkou programů pro další vzdělávání?

Průzkum byl doplněn analýzou dalšího DVPP na vybraných ZŠ Zlínského kraje, aby byl podán reálnější obraz o průběhu DVPP na školách a o jeho financování. Sledována byla i kvalifikovanost a aprobovanost výuky, které s DVPP úzce souvisí. Analýza byla provedena na základě prozkoumání a komparace výročních zpráv ZŠ za školní rok 2012/2013 umístěných na webových stránkách škol. Ze vzorku 35 ZŠ převážně v bývalém zlínském okrese jich 19 buď nemělo výroční zprávu za poslední školní rok na svých webových stránkách vůbec zveřejněnu nebo v ní nebyla problematika DVPP řešena. Ve vzorku je tedy uvedeno 16 ZŠ, které však mají výroční zprávy zpracovány naprosto rozdílným způsobem a v naprosto rozdílném rozsahu od 20 až po 200 stran. Tato skutečnost se týká i informací o DVPP v těchto výročních zprávách.

Dále byl výzkum doplněn analýzou nabídky vzdělávacích aktivit v rámci DVPP ve Zlínském kraji a analýzou nabídky celoživotního vzdělávání pro pedagogické pracovníky ZŠ na moravských univerzitách, aby byl podán reálný obraz o možnostech pedagogů Zlínského kraje v rámci DVPP. První analýza byla zpracována s využitím Databáze akcí DVPP na portále MŠMT. Prozkoumány byly pouze vzdělávací akce pro učitele ZŠ, které poskytují subjekty, které mají sídlo ve Zlínském kraji, a nabídka NIDV. Ve druhé analýze byla rozebrána nabídka studijních oborů v rámci celoživotního vzdělávání na *Ostravské univerzitě v Ostravě*, *Univerzitě Palackého v Olomouci*, *Masarykově univerzitě v Brně* a *Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně*, tedy na univerzitách, které jsou v rozumné dojezdové vzdálenosti pro učitele ze Zlínského kraje.

9 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU – ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Prvních pět otázek v dotazníku bylo zvoleno tak, aby bylo možno popsat výzkumný vzorek respondentů. Z tabulky č. 1 je patrné, že na otázky odpovědělo celkem 139 respondentů. Zajímavé ovšem je, že větší ochota odpovídat byla na straně učitelů z krajů ležících na Moravě a z Prahy. Odpovědi na otázku Jaké je vaše současné pracovní zařazení na vaší škole jsou zaznamenány v tabulce č. 2. Na otázky v dotazníku odpověděly i tři učitelky MŠ, a to z toho důvodu, že působí na školách, kde je ZŠ a MŠ sloučena do jednoho subjektu. Z tabulky je patrné, že na otázky odpovídalo více učitelů prvního stupně než druhého. Zde je však potřeba si uvědomit, že do skupiny učitelů 2. stupně je nutné započítat některé ředitele, zástupce ředitele a ICT koordinátora (koordinátora informačních a komunikačních technologií), a že učitelů 1. stupně je na školách pravděpodobně víc (na 1. stupni je pět tříd a na 2. stupni pouze čtyři, navíc dost velká část žáků po 1. stupni odchází na víceletá gymnázia a z toho důvodu tříd na 2. stupni ubývá

Tabulka č.1: Ve kterém kraji v současné době pracujete?

Odpověď	Počet	%
Jihomoravský kraj	21	15.11
Zlínský kraj	16	11.51
Pardubický kraj	15	10.79
Moravskoslezský kraj	15	10.79
Olomoucký kraj	14	10.07
Hlavní město Praha	13	9.35
Ústecký kraj	8	5.76
Jihočeský kraj	7	5.04
Královéhradecký kraj	7	5.04
Středočeský kraj	6	4.32
Kraj Vysočina	5	3.6
Liberecký kraj	5	3.6
Plzeňský kraj	4	2.88
Karlovarský kraj	3	2.16

Tabulka č. 2: Jaké je vaše současné pracovní zařazení ve vaší škole?

Odpověď	Počet	%
Učitel/ka prvního stupně	80	57.55
Učitel/ka druhého stupně	37	26.62
Ředitel/ka	5	3.6
Zástupce/kyně ředitele	4	2.88
učitelka MŠ	3	2.16
vychovatel/ka ŠD	7	5.04
učitelka 3. a 4. roč., vychovatelka	1	0.72
učitel II.st., ICTK	1	0.72
zájmová činnost	1	0.72

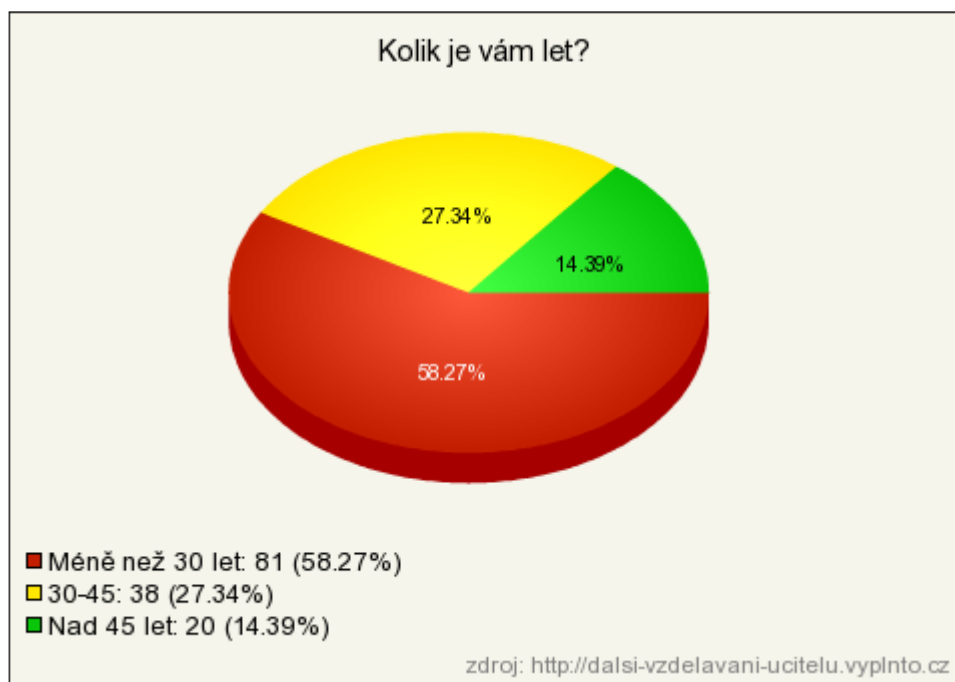
Další otázka směřovala k nejvyššímu ukončenému vzdělání respondentů. Podle pracovního zařazení by mělo mít 127 respondentů magisterské vzdělání, aby splňovali kvalifikační předpoklady podle zákona z roku 2004. Z tabulky č. 3 je však patrné, že tyto kvalifikační předpoklady prozatím splňuje pouze 109 z nich, což je 85,8 %. Výzkum tedy mj. potvrzuje, že na našich základních školách působí dost velké procento nekvalifikovaných učitelů.

Tabulka č. 3: Jaké máte nejvyšší ukončené vzdělání?

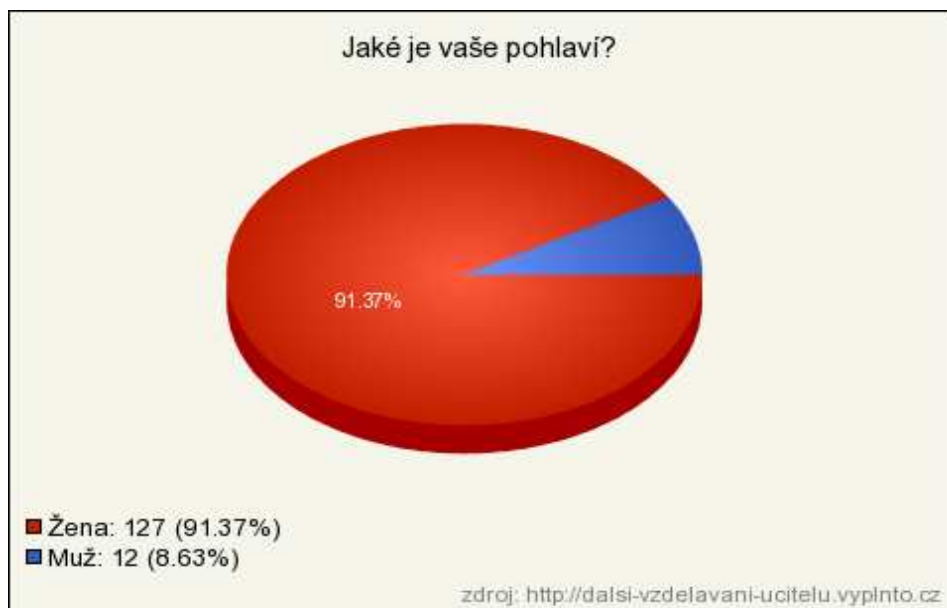
Odpověď	Počet	%
Magisterské	106	76.26
Bakalářské	22	15.83
Mgr. + Bc.	1	0.72
student/ka	2	1.44
doktorát	1	0.72
inženýrské	1	0.72
vyšší odborné	1	0.72
střední	1	0.72
střední pedagogické s maturitou	1	0.72
střední odborné	1	0.72
střední odborné s maturitou	1	0.72
nedokončené Mgr.	1	0.72

Další dvě otázky v dotazníku se týkaly věku a pohlaví respondentů. Dotaz na pohlaví přinesl očekávanou odpověď, že na našich základní školách učí ve velké převaze ženy. Na dotaz Kolik je vám let? odpovědělo pouze 20 respondentů, že je jim více než 45 let, což neodpovídá věkovému složení našich sboroven. Důvodem tohoto věkového rozložení respondentů je zřejmě skutečnost, že dotazník byl umístěn na internetu a odkaz rozeslán e-mailem a starší generace učitelů má s prací na počítačích stále problém.

Graf č. 16: Kolik je vám let?

Graf č. 17: Jaké je vaše pohlaví?

Analýza dotazníku

Druhá sada otázek byla směřována k důležitosti DVPP a k motivaci učitelů profesně se vzdělávat. Odpovědi na otázku *Myslíte si, že je pro učitele další vzdělávání důležité?* (viz graf č. 18), kdy téměř 98 % respondentů odpovědělo, že ano, podporují tvrzení z teoretické části práce: *Učitelé si potřebnost DVPP dobře uvědomují a většina z nich se snaží získávat nové znalosti a dovednosti a uplatňovat je ve své praxi.* Pouze tři učitelé odpověděli na tuto otázku záporně.

Na otázku *Jste ochotni se dále vzdělávat?* (viz graf č. 19) odpověděl záporně pouze jeden respondent, což je velmi pozitivní zjištění. Nicméně odpověď na otázku *Jste ochotni se vzdělávat i za předpokladu, že se na tom budete finančně podílet?* (viz graf č. 20) napovídá, že pokud se má učitel na vzdělání finančně podílet, tak jeho ochota ke vzdělání klesá. Na otázku už odpovědělo kladně jen asi 80 % respondentů tzn., že 28 učitelů odpovědělo záporně. Z těchto 28 respondentů by bylo 23 ochotno se finančně podílet na dalším vzdělávání pouze, kdyby jim to v budoucnu zajistilo vyšší platovou třídu (viz graf č. 21). Pozitivní je však zjištění, že na otázku *Co by vás motivovalo k účasti na dalším vzdělávání?*, kdy respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí nebo napsat odpověď vlastními slovy (viz tabulka č. 4), odpovědělo 100 respondentů (72 %), že jejich hlavní motivací je osobní rozvoj, takže jsou motivováni vnitřně a nejedná se o motivaci vynucenou vnějšími okolnostmi.

Pro výzkum pak byla důležitá otázka *Domníváte se, že by mohl být učitel, který se dále vzdělává lépe finančně ohodnocen, než ten, který se dále nevzdělává?* (viz graf č. 22). Kladně na tuto otázku odpovědělo 80 % respondentů, záporně jich odpověděla pouze 4 %. Tato skutečnost souvisí s doposud chybějícím kariérním systémem, který by měl být zpracován tak, aby učitele k dalšímu profesnímu rozvoji motivoval. Mezi respondenty bylo 58 % učitelů do 30 let a lze tedy předpokládat, že jejich ochota se vzdělávat by v budoucnu s chybějícím kariérním systémem mohla výrazně poklesnout.

Graf č. 18: Myslíte si, že je pro učitele další vzdělávání důležité?

Graf č. 19: Jste ochotni se dále vzdělávat?

Pozitivní pak je, že 86 % respondentů se domnívá, že další profesní vzdělávání je primárně společným zájmem učitele a ZŠ, 9 % respondentů se domnívá, že je to primárně zájmem učitele a jen 5 % odpovědělo, že je to věcí školy (viz graf č. 23).

Graf č. 20: Jste ochotni se vzdělávat i za předpokladu, že se na tom budete finančně podílet?

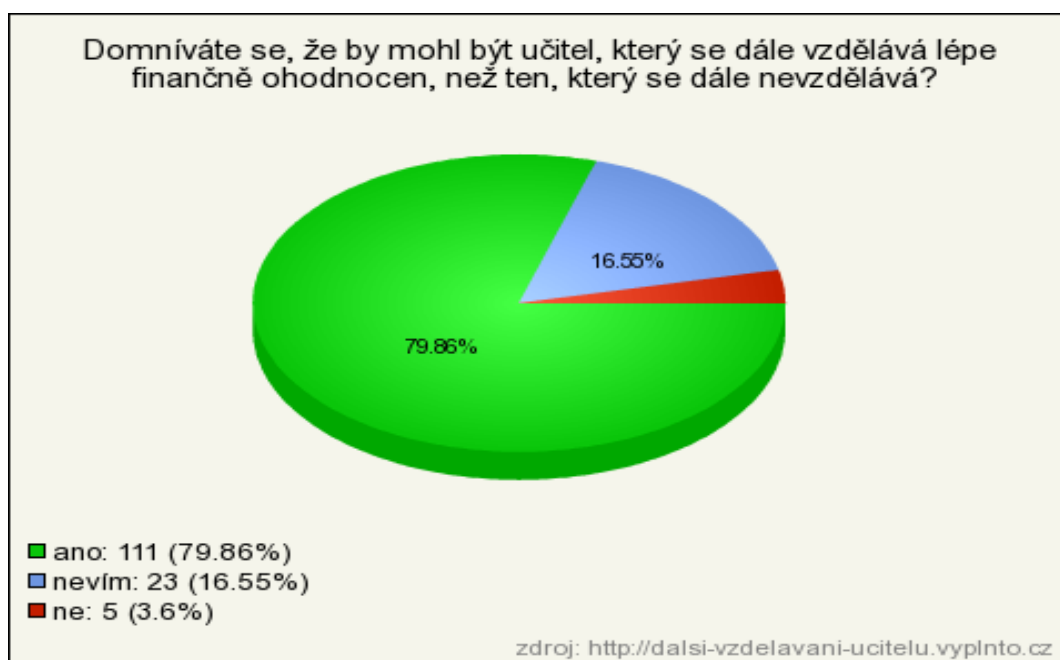
Graf č. 21: Byli byste ochotni se finančně podílet na dalším vzdělávání, kdyby vám v budoucnu zajistilo vyšší platovou třídu?

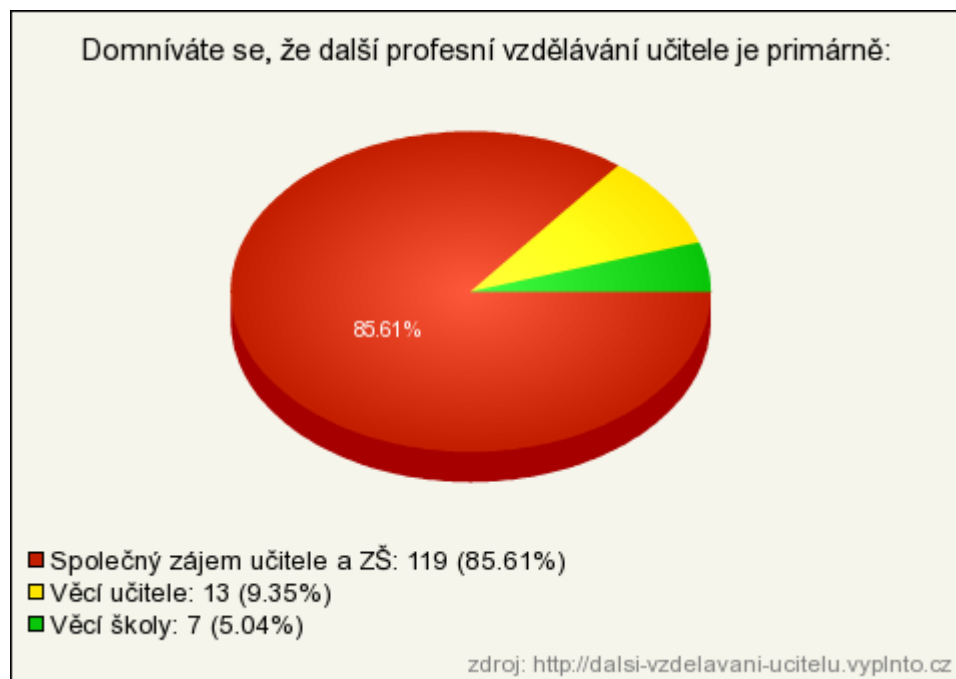
Tabulka č. 4: Co by vás motivovalo k účasti na dalším vzdělávání? (respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí nebo napsat odpověď vlastními slovy)

Odpověď	Počet	%
Osobní rozvoj	100	71.94
Finanční odměna	29	20.86
osobní rozvoj i finanční odměna	2	2.16
lákavost programu	1	0.72
nemuset se podílet na školení vlastními financemi	1	0.72
osobní rozvoj i finanční odměna a praktické informace a jejich využití	1	0.72
dostatek času na vzdělávání	1	0.72
povinnost dalšího vzdělávání	1	0.72
různé materiály	1	0.72
potřeba být konkurenceschopný	1	0.72

Graf č. 22: Domníváte se, že by mohl být učitel, který se dále vzdělává lépe finančně ohodnocen, než ten, který se dále nevzdělává?

Graf č. 23: Domníváte se, že další profesní vzdělávání učitele je primárně:

Další sada otázek pak už směřovala k přímé účasti pedagogických pracovníků na programech DVPP, k jejich spokojenosti s nimi a ke spokojenosti s nabídkou DVPP.

Na otázku Zúčastnili jste se někdy v minulosti vzdělávacích programů? (viz graf č. 24) odpovědělo záporně 11,5 % respondentů. Zde je však potřeba si uvědomit, že 58 % respondentů uvedlo, že je jim méně než 30 let a dá se tedy předpokládat, že je mezi nimi velké procento čerstvých absolventů. Z těch, kteří se vůbec nějakých kurzů zúčastnili, jich 65 % absolvovalo za poslední dva roky pouze 1-3 kurzy, což je vzhledem k důležitosti DVPP vcelku alarmující číslo. 30 % absolvovalo 4-7 kurzů a pouze 5 % osm a více kurzů (viz graf č. 25). Uvědomíme-li si skutečnost, že každý pedagogický pracovník má nárok na 12 dní studijního volna ve školním roce, jsou tyto výsledky výzkumu opravdu tristní. Odpovědi na otázku Podíleli jste se finančně na poplatku za vzdělávací program? (viz graf č. 26) potvrzují další problém DVPP, a to nedostatek finančních prostředků na jeho realizaci. Více než 60 % pedagogických pracovníků se totiž muselo finančně podílet na poplatcích za absolvované vzdělávací programy.

Další otázka směřovala ke kvalitě vzdělávacích programů. Pedagogičtí pracovníci známkovali kvalitu jako ve škole stupnicí 1-5 a výsledky známkování poukazují na to, že téměř třetina vzdělávacích programů není kvalitních. 31 % respondentů totiž ohodnotilo kvalitu navštívených vzdělávacích programů známkou 3 nebo 4 (viz graf č. 27).

Poměrně stěžejní pro výzkum byla otázka Řídíte se při výběru vzdělávacích programů svým profesním zaměřením (viz graf č. 28)? Zde totiž 86 % respondentů uvedlo, že při výběru vzdělávacího programu upřednostňuje programy v rámci své aprobace. Toto zjištění je v přímém rozporu s nabídkou vzdělávacích programů, kde školení zaměřených na odbornost a na didaktiku jednotlivých předmětů ubývá a jsou nahrazovány školeními zaměřenými na pedagogiku, psychologii, manažerské dovednosti apod.

Při vyhledávání programů DVPP a informací o nich spoléhá poměrně velká část respondentů na vedení školy (50 %), zbylých 50 % je v tomto směru aktivnějších a využívá internet nebo informace od vedení školy i z internetu (viz tabulka č. 5).

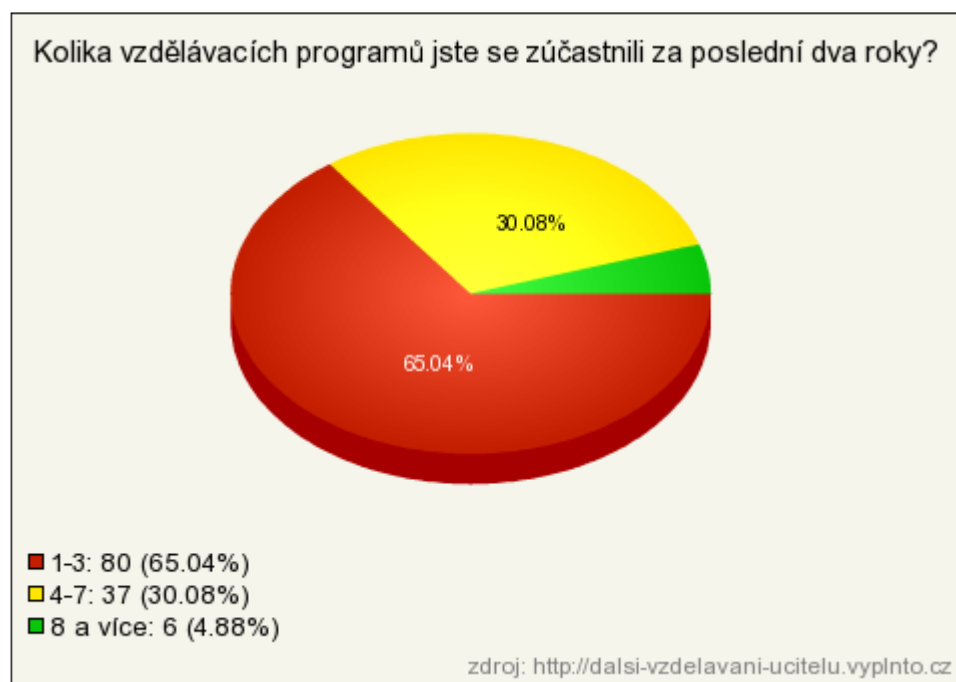
Na poslední otázku dotazníku Jste spokojeni s nabídkou programů pro další vzdělávání? (viz graf č. 29) odpovědělo ne a spíše ne 17 % respondentů, což je vzhledem k tomu, kolik subjektů DVPP poskytuje a kolik programů je akreditovaných, poměrně vysoké procento.

Graf č. 24: Zúčastnili jste se někdy v minulosti vzdělávacích programů?

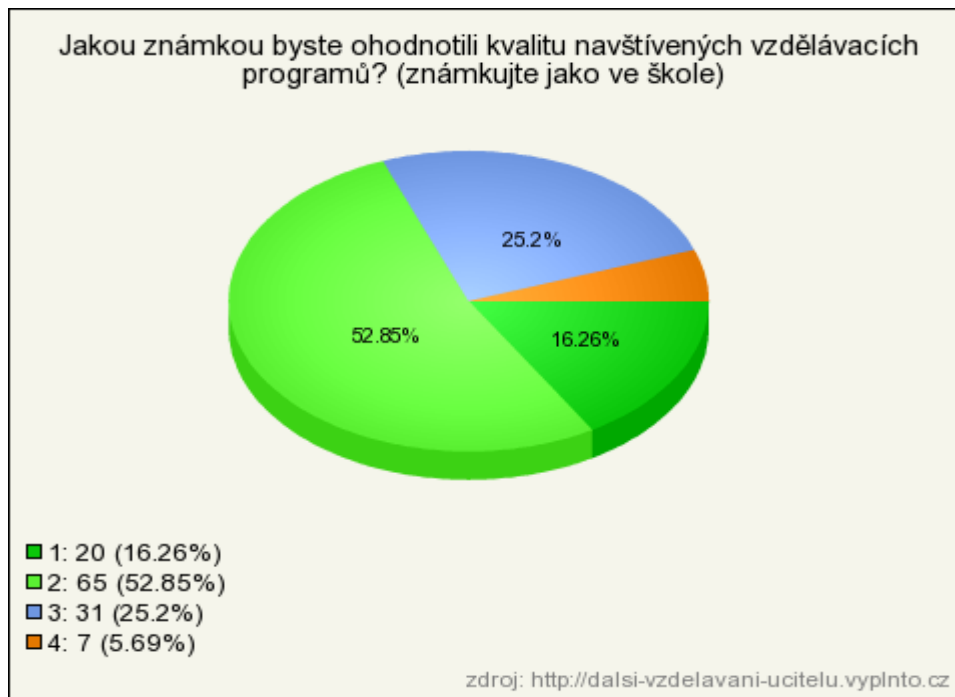
Graf č. 25: Kolika vzdělávacích programů jste se zúčastnili za poslední dva roky?

Graf č. 26: Podíleli jste se finančně na poplatku za vzdělávací program?

Graf č. 27: Jakou známkou byste ohodnotili kvalitu navštívených vzdělávacích programů?
(známkujte jako ve škole)

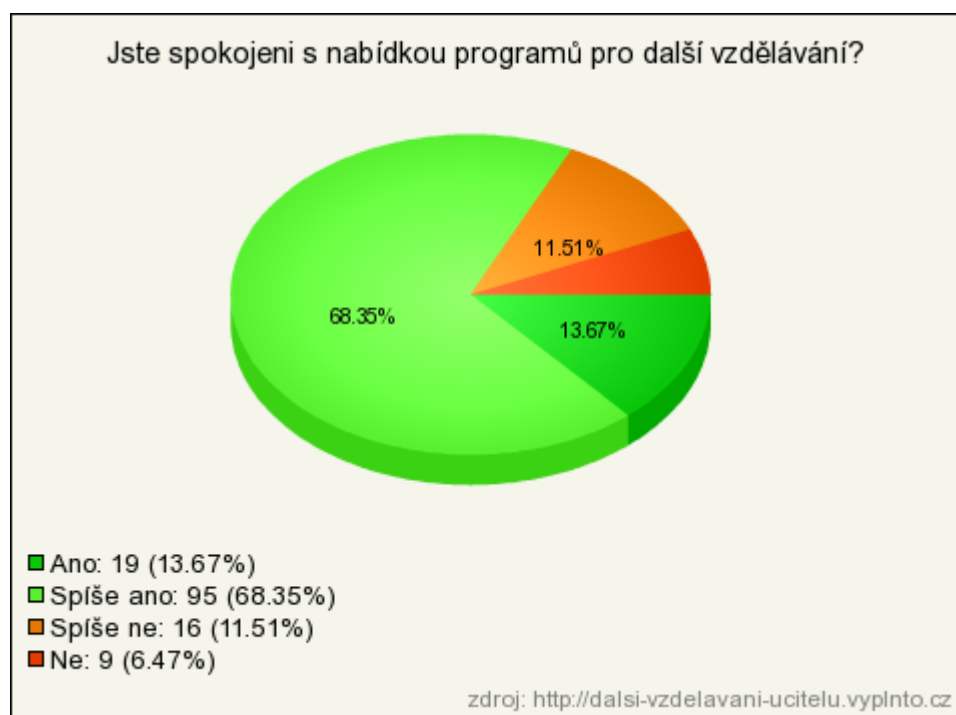
Graf č. 28: Řídíte se při výběru vzdělávacích programů svým profesním zaměřením?

Tabulka č. 5: Odkud získáváte v současné době informace o možnostech dalšího vzdělávání? (respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí nebo napsat odpověď vlastními slovy)

Odpověď	Počet	%
od vedení školy	69	49.64
z internetu	66	47.48
internet i vedení školy	4	2.88
jak od vedení školy, tak z internetu a od dalších kolegů	1	0.72

Graf č. 29: Jste spokojeni s nabídkou programů pro další vzdělávání?

10 ANALÝZA DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ NA VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH ZLÍNSKÉHO KRAJE

Tato analýza se nejprve věnuje výdajům ZŠ za DVPP. Finanční prostředky na DVPP dostávají školy v rámci ostatních neinvestičních výdajů (ONIV) a v podstatě si určují samy, jaký podíl ONIV na DVPP vyčlení. Pokud však vyčlení částku vysokou, musí se smířit s tím, že jim zůstane méně peněz na učební pomůcky. Vzhledem k různému počtu pedagogických pracovníků na jednotlivých školách bylo potřeba výdaje přepočítat na jeden pracovní úvazek, aby bylo možné školy porovnávat. Zjištěné údaje jsou uvedeny v tabulce č. 6. Zde je uvedeno jen 12 škol, protože u zbývajících čtyř škol není částka vydaná na DVPP ve výroční zprávě zveřejněna. U osmi škol se vydaná částka na jednoho pracovníka pohybuje v rozmezí 200 až 700 Kč, což v podstatě odpovídá jednomu krátkodobému školení v rozsahu 4-6 hodin na jednoho pedagogického pracovníka a vypovídá to o nedostatku peněz na DVPP. Nejvíce peněz na DVPP věnovali na ZŠ Gabry a Málinky Štítná nad Vláří (1 838 Kč) a na ZŠ Lukov (1 871 Kč).

Tabulka č. 6: Přehled financování DVPP na vybraných ZŠ Zlínského kraje (zdroj dat: Výroční zprávy o činnosti ZŠ za školní rok 2012/2013)

Škola	Přepočtený počet pedagogických pracovníků	Celková částka vynaložená na DVPP (Kč)	Částka na jeden přepočtený úvazek pedagogického pracovníka (Kč)
ZŠ Slušovice	30,71	15 000	488
ZŠ Valašské Klobouky	40,6	27 363	679
ZŠ Zlín, Kříby 4788	30,2	6 390	212
ZŠ Luhačovice	43,1	12 025	279
ZŠ Trávníky Otrokovice	28,4	9 890	348
ZŠ Emila Zátopka, Zlín	31,33	16 050	512
Základní škola Komenského II, Zlín	38,3	38 193	997
Základní škola Zlín, Okružní 4685	49,4	21 324	431
Základní škola Gabry a Málinky Štítná nad Vláří	17,1	31 439	1838
Základní škola a Mateřská škola Všemina	6,1	2 730	448
Základní škola Lukov	7	13 100	1871
Základní škola a Mateřská škola Veselá	2,9	2670	920

Druhou oblastí, které se tato analýza věnuje, je zaměření kurzů (viz tabulka č. 7), které pracovníci jednotlivých škol absolvovali. Nejvíce kurzů bylo obsahově zaměřeno na management školy (52) a na cizí jazyky (47), z čehož je patrné, že přestože na DVPP není dostatek peněz, tak na své vzdělávání ředitelé rozhodně nezapomínají. Předmětů a metodik předmětů pro 1. stupeň se týkalo 29 kurzů a 22 kurzů bylo didaktických nebo odborných pro 2. stupeň.

Tabulka č. 7: Přehled zaměření kurzů DVPP na vybraných ZŠ Zlínského kraje (zdroj dat: Výroční zprávy o činnosti ZŠ za školní rok 2012/2013)

	předměty a metodiky předmětů pro 1. stupeň	cizí jazyky	didaktická školení – všeobecně vzdělávací předměty 2. stupeň	odborná školení – všeobecně vzdělávací předměty 2. stupeň	psychologie a pedagogika	výpočetní technika a informatika	prevence sociálně patologických jevů, etická výchova	speciální pedagogika	management školy	environmentální výchova
ZŠ Slušovice	2	1			1	1			1	
ZŠ Valašské Klobouky	2				1		1		2	
ZŠ Zlín, Křiby 4788	1	1		1	3	3	3		7	
ZŠ Luhačovice	3	3	2	2			3	2	4	2
ZŠ Trávníky Otrokovice	3	3	2			1	2	4	3	
ZŠ E.Zátopka, Zlín	1	6		1		2	1	5	7	1
ZŠ Komenského II, Zlín	2	2	1			3	1	2	1	
ZŠ Zlín, Okružní 4685	2	5		1	2	4		1	2	
ZŠ Gabry a Málinky Štítná nad Vláří	4	10	2					2	6	
ZŠ Újezd		2	2						2	
ZŠ a MŠ Kašava	1	5	2	2		2	5	1	4	1
ZŠ a MŠ Mysločovice	1	2	2			1	2		4	
ZŠ a MŠ Všemina		1				1	1	1	1	2
ZŠ Lukov		2					2	3	2	1
ZŠ Slavičín - Vlára	7	2	2		2	1	1	1	3	1
ZŠ Veselá		2			2				3	
Celkem	29	47	15	7	11	19	22	22	52	8

Prevenici sociálně patologických jevů a speciální pedagogice bylo věnováno shodně 22 kurzů. Především kurzy zaměřené na speciální pedagogiku jsou v současné době pro školy velmi významné, protože na běžných ZŠ jsou ve zvýšené míře integrovány děti se závažnými poruchami učení, které byly dříve přerazovány do zvláštních škol.

Tabulka č. 8: Přehled účasti učitelů vybraných ZŠ Zlínského kraje na studiu k výkonu specializovaných činností (zdroj dat: Výroční zpráva o činnosti ZŠ za školní rok 2012/2013)

	studium pro vedoucí pracovníky	ICT koordinátor	koordinátor ŠVP	EVVO	Výchovný poradce	preventista sociálně patologických jevů
ZŠ Slušovice	-	1	-	-	-	-
ZŠ Valašské Klobouky	-	-	-	-	-	-
ZŠ Zlín, Kříby 4788	-	-	-	-	-	-
ZŠ Luhačovice	-	1	-	1	-	2
ZŠ Trávníky Otrokovice	-	-	-	-	1	-
ZŠ E.Zátopka, Zlín	-	-	1	-	-	-
ZŠ Komenského II, Zlín	-	-	-	-	-	1
ZŠ Zlín, Okružní 4685	-	1	-	1	-	1
ZŠ Gabry a Málinky Štátná n. Vlčí	-	-	-	-	-	1
ZŠ a MŠ Kašava	1	1	-	-	-	-
ZŠ a MŠ Mysločovice	1	-	-	-	-	-
ZŠ Lukov	-	1	-	-	-	-

Významnou součástí DVPP na ZŠ jsou studia k výkonu specializovaných činností, která jsou realizována většinou jako třísemestrální s rozsahem 250 hodin. Studium potřebné k vykonávání funkce ICT koordinátora absolvovali čtyři pedagogičtí pracovníci ze sledovaných škol. Nejčastější však bylo studium pro preventisty sociálně patologických jevů, které absolvovalo pět pedagogických pracovníků. Vše je patrné z tabulky č. 8. Nejvíce studentů specializačních studií bylo na ZŠ Luhačovice. Vzhledem k částce, kterou na DVPP v Luhačovicích vydali, a vzhledem k finanční náročnosti těchto studií, je jasné, že si

je učitelé této školy platili sami, na rozdíl od pedagoga ze Štítné nad Vláří, kterému studiu pro preventistu sociálně patologických jevů hradila škola.

Tabulka č. 9: Přehled realizace hromadných školení na vybraných ZŠ Zlínského kraje (zdroj dat: Výroční zprávy o činnosti ZŠ za školní rok 2012/2013)

	Název kurzu (počet účastníků)	Název kurzu (počet účastníků)
ZŠ Slušovice	Zpracování digitálních fotografií (13)	Inovativní přístupy k výuce žáků ZŠ (14)
ZŠ Zlín, Křiby 4788	Hodnocení chování v pedagogice (31)	-
ZŠ Luhačovice	Hodnocení a sebehodnocení (38)	-
Základní škola Komenského II, Zlín	Interaktivní výuka (11)	Smard Board (8)
Základní škola Zlín, Okružní 4685	Jak mluvit s dětmi (22)	Matematika podle prof. Hejného (24)
Základní škola Gabry a Málinky Štítná nad Vláří	Základní norma zdravot.znalostí (17)	Čtenářská a inform.gramotnost (12)
ZŠ a MŠ Kašava	Inovativní přístupy k výuce žáků ZŠ (9)	-
ZŠ a MŠ Mysločovice	Rozvíjení čtenářské a informační gramotnosti na 1. a 2. stupni ZŠ (20)	Výukové programy a DUMy pro interaktivní tabuli (20)
ZŠ Slavičín - Vlára	Seminář Interaktivní tabule a její využití ve výuce (35)	-

Průzkum DVPP na vybraných školách dále potvrdil zájem o realizaci hromadných školení přímo na školách (viz tabulka č. 9). Tato školení byla uskutečněna na devíti sledovaných školách a byla většinou zaměřena na využití ICT ve výuce, rozvoj čtenářské a informační gramotnosti a na hodnocení a sebehodnocení.

Dalším významným problémem dnešních škol, který souvisí s DVPP, je splnění kvalifikačních předpokladů pedagogických pracovníků a aprobovanost výuky. Informace, že všichni pedagogičtí pracovníci splňují odbornou kvalifikaci v souladu se zákonem č.

563/2004 Sb., je uvedena ve výroční zprávě ZŠ Zlín - Okružní, ZŠ Kašava, ZŠ Lukov, ZŠ Kvítková, ZŠ Křiby a ZŠ Emila Zátopka. 100% kvalifikovanost je uvedena i u ZŠ Slavičín Vlára, ale při podrobnějším prozkoumání bylo zjištěno, že na 2. stupni zde vyučují dvě učitelky s kvalifikací pro 1. stupeň, takže kvalifikaci podle zákona nesplňují. Navíc je u této školy aprobovanost výuky pouze 88 %, což je u takto velké školy se 32 učiteli zarážející. Dokonce ani matematika na 2. stupni není plně aprobovaně vyučována a aprobovanost výuky zeměpisu je pouze 53 %. S takto vysokou neaprobovaností se potýkají spíše menší školy, kde je zajištění 100% aprobovanosti mnohdy nereálné. Podobný problém jsem objevila i u ZŠ Veselá, kde je sice uvedena 100% kvalifikovanost i aprobovanost, ale přitom je zde uvedeno, že vychovatelka s vystudovaným vychovatelstvím vyučuje na 1. stupni na 0,3 úvazku výchovy. Dost velký problém se zajištěním kvalifikované, ale hlavně aprobované výuky, mají na ZŠ Gabry a Málinky ve Štítné nad Vláří, kde uvádějí 93% kvalifikovanost a jen 72% aprobovanost. Situace je ředitelem zdůvodňována úbytkem žáků a tříd. Největší problém s kvalifikovaností učitelů však mají na ZŠ Mysločovice, kde má požadovaný stupeň vzdělání pouze 83 % pedagogů. A co víc, nejedná se o vysokoškoláky, kterým by postačovalo k doplnění kvalifikace absolvování „pedagogického minima“, ale o učitele se středoškolským vzděláním. Na některých dalších školách mají vždy několik nekvalifikovaných pedagogů: ZŠ Trávníky Otrokovice – 2, ZŠ Komenského II – 3 (z toho dva studující). Další školy většinou uvádí problémy se zajištěním aprobované výuky cizích jazyků (např. ZŠ Luhačovice, ZŠ Valašské Klobouky).

Snaha přinutit učitele k doplnění potřebných kvalifikačních předpokladů je patrná z výroční zprávy ZŠ Luhačovice (dva učitelé s vysokoškolským odborným vzděláním, kteří si dělali „pedagogické minimum“). Snaha zlepšit aprobovanost je patrná na ZŠ Újezd, kde si jedna učitelka doplňovala aprobaci o třetí předmět – dějepis, na ZŠ Slušovice a ZŠ Luhačovice, kde si vždy jeden učitel rozšířil aprobaci o informatiku pro ZŠ.

I když není ve Zlínském kraji problém s kvalifikovaností a aprobovaností výuky tak velký jako v některých jiných krajích, je potřeba ho řešit. Z výše uvedeného je jasné, že někteří ředitelé škol se s tímto problémem vyrovnávají velmi dobře, zbývající zřejmě k řešení situace přiměje až konec výjimky 1. 1. 2015.

11 ANALÝZA NABÍDKY VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT V RÁMCI DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Školení pro pedagogické pracovníky ZŠ v rámci DVPP nabízí 39 subjektů se sídlem ve Zlínském kraji. Mezi nimi je sedm SŠ, dvě ZŠ a Fakulta aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Nejvíce subjektů nabízí školení zaměřená na psychologii (10), výpočetní techniku a informatiku (10), angličtinu (7) a prevenci sociálně-patologických jevů (6) (viz tabulka č. 10). Oproti tomu školení zaměřená na výuku všeobecně vzdělávacích předmětů jsou v nabídce obsažena jen v minimální míře. Dva subjekty nabízejí školení zaměřená na český jazyk, dva na výuku fyziky a jeden na výuku chemie. Jediným subjektem, který v minulosti tato školení nabízel v dostatečném množství, bylo Pedagogické centrum Zlín, které však bylo zrušeno.

Studia potřebná k výkonu specializovaných činností nabízejí tři subjekty - Madio, a. s. nabízí studium k výkonu specializovaných činností – učitel – metodik prevence, dva subjekty nabízejí studium k výkonu specializovaných činností – školní koordinátor EVVO (environmentální vzdělávání, výchova a osvěta) – Alcedo – středisko volného času Vsetín a Líska, o.s. pro EVVO ve Zlínském kraji.

Tabulka č. 10: Zaměření vzdělávacích akcí subjektů, které mají sídlo ve Zlínském kraji (zdroj dat: Databáze akcí DVPP)

Název subjektu	Zaměření vzdělávacích akcí
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Zlín	multikulturní výchova, osobnostní a sociální výchova, pedagogika, dramatická výchova, speciální pedagogika, mediální výchova, prevence sociálně-patologických jevů, výchovné poradenství, český jazyk, studium pro ředitele škola a školských zařízení, tělesná výchova, psychologie
Oblastní spolek ČČK Zlín, Oblastní spolek ČČK Vsetín, Oblastní spolek ČČK Kroměříž, Oblastní spolek ČČK Uherské Hradiště	zdravotnická školení
Střední škola gastronomie a obchodu Zlín	výpočetní technika a informatika
Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Zlín	angličtina
Obchodní akademie Tomáše Bati a Vyšší	finanční gramotnost, prevence sociálně-

odborná škola ekonomická Zlín	patologických jevů
Státní jazyková škola Zlín	angličtina
Lingua, spol. s r. o.	psychologie, angličtina
Heuréka CZ, spol. s r. o.	psychologie, pedagogika
Image CZ, s. r. o.	výpočetní technika a informatika
Ayzu, s. r. o.	výpočetní technika a informatika
Madio, a. s.	prevence sociálně-patologických jevů, studium k výkonu specializovaných činností – učitel – metodik prevence, psychologie, dramatická výchova
Educatio, o. s.	prevence sociálně-patologických jevů, psychologie
Energetická agentura Zlínského kraje, o. p. s.	fyzika
Aproxy, s.r.o.	psychologie
ZO ČSOP Ekocentrum Čtyřlístek	environmentální výchova – ochrana a tvorba život. prostředí
Centrum pro rodinu Zlín, o. s.	prevence sociálně-patologických jevů
Krajská pedagogicko-psychologická poradna a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Zlín	speciální pedagogika, psychologie, prevence sociálně-patologických jevů, výchovné poradenství
Via Sophiae, o. s.	studium pro asistenty pedagoga, speciální pedagogika, psychologie
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky	výpočetní technika a informatika
Alcedo – středisko volného času Vsetín	environmentální výchova – ochrana a tvorba život. prostředí, studium k výkonu specializovaných činností – školní koordinátor EVVO v ZŠ a SŠ
EdCentre, s. r. o.	angličtina
Líska, o. s. pro EVVO ve Zlínském kraji	environmentální výchova – ochrana a tvorba život. prostředí, studium k výkonu specializovaných činností – školní koordinátor EVVO v MŠ, ZŠ
Základní škola Vsetín, Luh 1544	tělesná výchova, prevence sociálně-patologických jevů, speciální pedagogika
Základní škola Vsetín, Rokytnice 436	výpočetní technika a informatika
Ing. Pavel Bundil, vzdělávací agentura KPS, Vsetín	psychologie, chemie, fyzika, pedagogika

Jazyková škola ATHENA, s.r.o.	angličtina
60/03 ZO ČSOP Planorbis Kroměříž	environmentální výchova – ochrana a tvorba život. prostředí
Vyšší odborná škola pedagogická a sociální a Střední pedagogická škola v Kroměříži	výtvarná výchova, hudební výchova, dramatická výchova, tělesná výchova, psychologie, prevence sociálně patologických jevů
Město Uherské Hradiště, odbor školství a sportu	legislativa, řízení školy
Střední škola průmyslová, hotelová a zdravotnická Uherské Hradiště	výpočetní technika a informatika
Dat, s. r. o.	psychologie
Dat Internet, a. s.	výpočetní technika a informatika, psychologie, angličtina, český jazyk, pedagogika
Eduschool	rozvoj čtenářské a informační gramotnost, výpočetní technika a informatika
Gymnázium Uherské Hradiště	angličtina, environmentální výchova – ochrana a tvorba život. prostředí, výpočetní technika a informatika, tělesná výchova,
Střední uměleckoprůmyslová škola Uherské Hradiště	výpočetní technika a informatika
Asociace českých filmových klubů	mediální výchova

Pokud se chtějí učitelé zúčastnit školení zaměřeného na výuku všeobecně vzdělávacích předmětů, musí využít nabídky NIDV, nebo vyjet na školení do jiného kraje. V tabulce č. 11 je zpracována nabídka DVPP NIDV ve 2. pololetí školního roku 2013/2014.

Tabulka č. 11: Přehled vzdělávacích akcí NIDV ve 2. pololetí školního roku 2013/2014 (zdroj dat: NIDV. Programová nabídka)

Anglický jazyk		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Brána jazyků otevřená – anglický jazyk A1	30 hodin	4 260
Brána jazyků otevřená – anglický jazyk B1 úroveň B1 – B2	30 hodin	2 300
Konverzační kurz anglického jazyka s rodilým mluvčím	28 hodin	2 520
Creative Happy Easter	6 hodin	550

Aktivity pro nejmenší studentky angličtiny	7 hodin	600
Angličtina od začátku – Jak začít?	6 hodin	570
Inspiromat pro angličtináře aneb Nové nápady k výuce anglického jazyka I	6 hodin	580
Německý jazyk		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Metodika výuky němčiny jako druhého cizího jazyka. Program je podpořen resortním úkolem MŠMT.	4 hodiny	0
Konverzační aktivity v hodinách německého jazyka	4 hodiny	490
Die vier Fertigkeiten im Deutschunterricht	4 hodiny	490
Management školy		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Kvalifikační studium pro ředitele škol a školských zařízení	124 hodin	3 620
Soulad ŠVP s RVP ZV a postupy při aktualizaci	8 hodin	590
1. stupeň		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Nudná vlastivěda? Ani náhodou!	6 hodin	600
Motivace hrou a kooperace ve vyučování na 1. stupni základní školy	8 hodin	660
Řečová výchova u dětí – náměty a inspirace	6 hodin	550
Jarní výtvarné nápady pro děti v MŠ a žáky 1.st. ZŠ	6 hodin	560
Náměty a inspirace pro přírodovědu	8 hodin	650
Výuka správného psaní v 1. ročníku základní školy	6 hodin	580

Výuka prvouky a přírodovědy prostřednictvím činnostního učení a her	6 hodin	580
Netradiční pomůcky ve výuce M a ČJ	4 hodiny	470
Podpora spolupráce pedagogů MŠ a 1. stupně ZŠ. Program je podpořen rezortním úkolem MŠMT.	16 hodin	780
Poznávání neživé i živé přírody prostřednictvím pokusů. Program je podpořen resortním úkolem MŠMT.	6 hodin	250
Projektová výuka v praxi	6 hodin	570
Počítač jako pomocník při výuce matematiky na 1. stupni ZŠ	8 hodin	690
2. stupeň		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Finanční gramotnost v kostce	5 hodin	550
Aktivita pro podporu čtenářské gramotnosti. Program je podpořen resortním úkolem MŠMT.	8 hodin	120
Interaktivní tabule v hodinách matematiky a fyziky na ZŠ	6 hodin	760
Počítač jako pomocník (nejen) při výuce matematiky – náměty a inspirace	8 hodin	690
Využití programu GeoGebra ve výuce matematiky pro lehce pokročilé. Program je podpořen resortním úkolem MŠMT.	8 hodin	120
Poezie ve škole i mimo ni I	4 hodiny	450
Poezie ve škole i mimo ni II	4 hodiny	450
Islám a střet civilizací	6 hodin	540
Hovory o lásce – téma pro sexuální výchovu	8 hodin	660
Matematika v běžném životě pokračování (1. část proběhla	6 hodin	550

v prosinci 2013)		
Škola matematických dovedností. Program je podpořen rezortním úkolem MŠMT.	20 hodin	250
Prevence sociálně-patologických jevů		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Jsmo stejní i odlišní – inkluze znevýhodněného žáka do školního kolektivu	5 hodin	490
Podpora metodika prevence	20 hodin	1 700
Individuální výchovný program – smlouvy se školou	6 hodin	0
EVVO		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Škola ekologické výchovy program je podpořen rezortním úkolem MŠMT	12 hodin	200
Ostatní		
Název kurzu	Rozsah	Cena (Kč)
Profesní únava hlasu a možnosti nápravy	8 hodin	650
Jak získat a udržet autoritu?	8 hodin	680

NIDV ve Zlínském kraji nabízí dostatek školení zaměřených na výuku cizích jazyků a pro učitele 1. stupně. Nabídka kurzů, které by se týkaly didaktiky výuky všeobecně vzdělávacích předmětů pro učitele 2. stupně, je ale nedostatečná. NIDV jim nabízí v dostatečné míře pouze kurzy zaměřené na výuku matematiky, ale i ty jsou z poloviny zaměřeny na využití ICT. Naprosto chybí kurzy týkající se výuky dějepisu, zeměpisu, přírodopisu a chemie.

Většina kurzů je realizována v rozsahu 4-8 hodin, delší rozsah mají některé kurzy angličtiny a programy „podpořené resortním úkolem MŠMT“, které jsou zaměřeny především na matematiku.

12 ANALÝZA NABÍDKY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY ZÁKLADNÍCH ŠKOL NA MORAVSKÝCH UNIVERZITÁCH

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, je jedním z velkých problémů našeho základního a středního školství nekvalifikovanost pedagogů a neaprobovanost výuky. Možnost splnit kvalifikační předpoklady dávají vysoké školy vysokoškolsky vzdělaným lidem, kteří chtějí vyučovat na základních školách, v rámci programů celoživotního vzdělávání (viz tabulka č. 12). Zde si mohou doplnit svou pedagogickou kvalifikaci formou doplňujícího pedagogického studia. Tuto možnost mají učitelé ze Zlínského kraje především na Univerzitě Palackého v Olomouci, která nabízí studijní program *Doplňující pedagogické studium zaměřené na přípravu učitelů 2. stupně ZŠ* (4 semestry) a studijní program *Doplňující didaktické studium německého jazyka (anglického jazyka)* (1 semestr). Pro absolventy humanitně zaměřených vysokých odborných škol je další možností *Doplňující pedagogické studium - kombinované studium pro absolventy neučitelského magisterského studia příslušných oborů Filozofické fakulty*, které nabízí Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně.

Na našich školách však působí celá řada učitelů, kteří mají vysokoškolské pedagogické vzdělání, ale pro jiný stupeň ZŠ, než na kterém vyučují. I pro tyto učitele existuje několik možností k doplnění kvalifikace. V tomto případě se jedná o rozšiřující studia pro jiný stupeň školy a tuto možnost nabízí Ostravská univerzita v oboru *Rozšiřující studium učitelství 1. stupně ZŠ*, Univerzita Palackého v Olomouci v oborech *Učitelství pro 1. stupeň ZŠ rozšíření kvalifikace z 2. st. ZŠ, absolventů studijního oboru speciální pedagogika a pedagogika* a *Učitelství pro 1. stupeň ZŠ - rozšíření kvalifikace pro absolventy magisterského studijního oboru Předškolní pedagogika*. Učitelé 1. stupně, kteří vyučují na 2. stupni pak tuto možnost mají na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity, kde přijímají do oborů studia k rozšíření odborné kvalifikace vyučovat další předměty i absolventy magisterského studia pro 1. stupeň. Všechna tato studia jsou na tři roky, tj. na šest semestrů.

Učitelé, kteří mají kvalifikaci splněnou a chtějí si rozšířit aprobaci o další předmět, mají tuto možnost na všech třech výše zmíněných univerzitách. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně nabízí tuto možnost pouze v oboru *Rozšiřující studium anglického jazyka a literatury pro SŠ a druhý stupeň ZŠ*. Poplatky za studium se pohybují v rozpětí 5 000 až 10 000 Kč za semestr.

Na moravských univerzitách nabízejí učitelům i možnost absolvovat studia k výkonu specializovaných činností. Na Ostravské univerzitě nabízejí studium *Koordinace v oblasti ICT a Školní koordinátor EVVO*. Na Univerzitě Palackého v Olomouci je to *Koordinace v oblasti ICT a Studium pro výchovné poradce*. *Studium pro výchovné poradce* nabízejí i na Masarykově univerzitě v Brně.

Pro nekvalifikované učitele se středoškolským, příp. bakalářským vzděláním je však cesta k získání kvalifikace složitější. Musí totiž absolvovat celé magisterské, příp. i celé bakalářské studium v kombinované formě. Toto studium však není na univerzitách zařazeno do programů celoživotního vzdělávání, a proto se jeho nabídkou ze strany univerzit tato práce nezabývá.

Tabulka č. 12: Přehled programů poskytovaných moravskými univerzitami v rámci celoživotního vzdělávání

Ostravská univerzita v Ostravě (zdroj: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014)
Studium k rozšíření odborné kvalifikace vyučovat další předměty
Rozšiřující jazykové studium pro učitele 1. stupně ZŠ - jazyk anglický
Rozšiřující studium anglického jazyka a didaktiky pro 2. stupeň ZŠ
Český jazyk pro 2. stupeň ZŠ
Výchova k občanství pro 2. stupeň ZŠ
Rozšiřující studium biologie
Rozšiřující studium geografie
Rozšiřující studium chemie
Rozšiřující studium informatiky pro druhý stupeň ZŠ
Rozšiřující studium matematiky
Rozšiřující studium speciální pedagogiky pro absolventy vysokých škol učitelského směru
Studium k výkonu specializovaných činností
Koordinace v oblasti ICT
Školní koordinátor environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
Rozšiřující studium pro jiný stupeň školy
Rozšiřující studium učitelství 1. stupně ZŠ

Univerzita Palackého v Olomouci (zdroj: Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci 2014, Centrum celoživotního vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci, 2014)
Studium k rozšíření odborné kvalifikace vyučovat další předměty
Anglický jazyk - učitelství pro ZŠ
Anglický jazyk - učitelství pro 1. stupeň ZŠ
Český jazyk pro 2. stupeň ZŠ
Informatika pro 2. stupeň ZŠ
Matematika pro 2. stupeň ZŠ
Německý jazyk - učitelství pro 2. stupeň ZŠ
Výchova k občanství pro 2. stupeň ZŠ
Dějepis pro 2. stupeň ZŠ
Přírodopis pro 2. stupeň ZŠ
Ochrana člověka za mimořádných událostí pro 2. stupeň ZŠ
Studium k výkonu specializovaných činností
Koordinátor ICT
Studium pro výchovné poradce
Rozšiřující studium pro jiný stupeň školy
Učitelství pro 1. stupeň ZŠ - rozšíření kvalifikace z 2. st. ZŠ, absolventů studijního oboru speciální pedagogika a pedagogika
Učitelství pro 1. stupeň ZŠ - rozšíření kvalifikace pro absolventy magisterského studijního oboru předškolní pedagogika
Doplňující pedagogické studium
Doplňující pedagogické studium zaměřené na přípravu učitelů 2. stupně ZŠ
Doplňující didaktické studium německého jazyka
Doplňující didaktické studium anglického jazyka

Masarykova univerzita v Brně (zdroj: Masarykova univerzita Přírodovědecká fakulta, 2014, Masarykova univerzita Filozofická fakulta, 2014, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2014)
Studium k rozšíření odborné kvalifikace vyučovat další předměty
Anglický jazyk a literatura pro ZŠ
Český jazyk a literatura pro ZŠ
Dějepis pro ZŠ
Fyzika pro ZŠ
Chemie pro ZŠ
Informatika pro ZŠ
Matematika pro ZŠ
Německý jazyk a literatura pro ZŠ
Občanská výchova pro ZŠ
Přírodopis pro ZŠ
Ruský jazyk a literatura pro ZŠ
Technická a informační výchova pro ZŠ
Výchova ke zdraví pro ZŠ
Výtvarná výchova pro ZŠ
Zeměpis pro ZŠ
Studium k výkonu specializovaných činností
Výchovné poradenství
Doplňující pedagogické studium
Doplňující pedagogické studium - kombinované studium pro absolventy neučitelského magisterského studia příslušných oborů Filozofické fakulty

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (zdroj: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně Fakulta humanitních studií, 2014)
Studium k rozšíření odborné kvalifikace vyučovat další předměty
Rozšiřující studium anglického jazyka a literatury pro SŠ a druhý stupeň ZŠ

13 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Odpovězme nyní na otázky, které byly stanoveny na začátku výzkumu, a shrňme tak výsledky výzkumu vyplývající z jeho jednotlivých částí.

1. Jsou finanční prostředky poskytované základním školám na DVVP dostatečné?

Zápornou odpověď na tuto otázku lze částečně vyvodit z dotazníku, v němž učitelé, přestože mj. deklarovali, že další vzdělávání považují za důležité a že jsou ochotni se vzdělávat, uvádějí poměrně málo kurzů, kterých se za poslední dva roky účastnili (z těch, kteří se vůbec nějakých kurzů zúčastnili, jich 65 % absolvovalo za poslední dva roky pouze 1-3 kurzy). Tato skutečnost napovídá, že hlavním důvodem jejich malé účasti na kurzech je nedostatek finančních prostředků škol na DVPP. Potvrzují to i odpovědi respondentů na otázku Podíleli jste se finančně na poplatku za vzdělávací program?, kde více než 60 % pedagogických pracovníků uvedlo, že se museli finančně podílet na poplatcích za absolvované vzdělávací programy. Nedostatek finančních prostředků na DVPP potvrzuje i analýza průběhu dalšího vzdělávání na ZŠ ve Zlínském kraji vypracovaná na základě studia výročních zpráv škol, ze které vyplývá, že u většiny škol se vydaná částka na jednoho pracovníka pohybuje v rozmezí 200 až 700 Kč, což v podstatě odpovídá jednomu krátkodobému školení v rozsahu 4-6 hodin na jednoho pedagogického pracovníka.

2. Je potřeba motivovat učitele k DVPP prostřednictvím profesního standardu učitele a na něj navazujícího kariérního systému?

Na potřebu motivovat učitele k dalšímu profesnímu rozvoji i prostřednictvím dobře zpracovaného kariérního systému poukazují především odpovědi v dotazníku. Na otázku Jste ochotni se dále vzdělávat? odpověděl záporně pouze jeden respondent. Nicméně odpověď na otázku Jste ochotni se vzdělávat i za předpokladu, že se na tom budete finančně podílet? napovídá, že pokud se má učitel na vzdělání finančně podílet, tak jeho ochota ke vzdělání klesá. Z respondentů odmítajících finanční spoluúčast na placení kurzů by bylo 82 % ochotno se finančně podílet na dalším vzdělávání pouze za předpokladu, že by jim to v budoucnu zajistilo vyšší platovou třídu. Na potřebu vypracovat kariérní systém poukazují i odpovědi na otázku Domníváte se, že by mohl být učitel, který se dále vzdělává lépe finančně ohodnocen, než ten, který se dále nevzdělává? Kladně na tuto otázku odpovědělo 80 % respondentů, záporně jich odpověděla pouze 4 %. Rovněž na otázku Co by vás motivovalo k účasti na dalším vzdělávání? odpovědělo 23 % respondentů, že finanční odměna.

Současný kariérní systém umožňuje poskytnout finanční odměnu za výkon funkce jenom vedoucím pracovníkům a pedagogickým pracovníkům vykonávajícím specializované činnosti (výchovní poradci, koordinátoři ŠVP, ICT koordinátoři, preventisté sociálně-patologických jevů a koordinátoři EVVO). U těchto funkcí existuje po absolvování specializačního studia povinnost snížit pracovníkovi úvazek (podle počtu žáků ve škole) a poskytnout specializační příplatek 1 000 až 2 000 Kč. Motivace pedagogických pracovníků k tomuto poměrně náročnému studiu, které je realizováno většinou jako třísemestrální s rozsahem 250 hodin, potvrzuje mj. i potřebu zavedení možnosti kariérního postupu i pro ostatní pracovníky. Skutečnost, že učitelé jsou tato studia ochotni absolvovat, potvrzuje rozbor výročních zpráv škol, ze kterého vyplývá, že jen za poslední školní rok ukončilo tato studia 16 pracovníků na 16 sledovaných školách.

3. Pokrývá nabídka DVPP všechny oblasti tak, aby bylo možné kvalitně realizovat studia pedagogických pracovníků k prohlubování odborné kvalifikace?

Při hledání odpovědi na tuto otázku nalezneme další velký problém systému DVPP. Již odpovědi na otázku v dotazníku, která směřovala ke kvalitě vzdělávacích programů, poukazují na to, že v našem systému DVPP není zdaleka vše v pořádku. Oslovení pedagogičtí pracovníci známkovali kvalitu jako ve škole stupnicí 1-5 a 31 % respondentů ohodnotilo kvalitu navštívených vzdělávacích programů známkou 3 nebo 4. Mimo to 17 % respondentů uvedlo, že nejsou spokojeni s nabídkou programů DVPP, což je vzhledem k tomu, kolik subjektů DVPP poskytuje a kolik programů je akreditovaných, poměrně vysoké procento. Z dalších výsledků výzkumu se dá i vysledovat, proč tomu tak je. U další otázky totiž 86 % respondentů uvedlo, že při výběru vzdělávacího programu upřednostňuje programy v rámci své aprobace. Toto zjištění je v přímém rozporu s nabídkou vzdělávacích programů, kde školení zaměřených na odbornost a na didaktiku jednotlivých předmětů ubývá. Zájem učitelů o odborná a didaktická školení v rámci jejich aprobace potvrzuje i rozbor realizace DVPP na vybraných školách, kde se předmětů a metodik předmětů pro 1. stupeň se týkalo 29 kurzů a 22 kurzů bylo didaktických nebo odborných pro 2. stupeň, což jsou počty srovnatelné s počty kurzů, které jsou zaměřeny na další oblasti pedagogické práce. Rozbor nabídky kurzů 39 školících subjektů ve Zlínském kraji však potvrzuje, že nabídka není zdaleka tak vyrovnaná, jako poptávka. Nejvíce subjektů nabízí školení zaměřená na psychologii, výpočetní techniku a informatiku, angličtinu a prevenci sociálně-patologických jevů. Oproti tomu školení zaměřená na výuku všeobecně vzdělávacích předmětů jsou v nabídce obsažena jen v minimální míře. NIDV pak ve Zlínském kraji na-

bízí dostatek školení alespoň pro učitele 1. stupně. Ale nabídka kurzů, které by se týkaly didaktiky výuky všeobecně vzdělávacích předmětů pro učitele 2. stupně, je i zde naprosto nedostatečná.

4. Je dostatečná nabídka DVPP v oblasti studií potřebných ke splnění kvalifikačních předpokladů a v oblasti studií ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů?

Na našich základních školách působí poměrně vysoké procento pedagogických pracovníků, kteří nesplňují kvalifikaci danou zákonem. Tato skutečnost byla ve výzkumu prokázána nejen dotazníkem, kde 14,2 % učitelů uvedlo, že nesplňuje podmínku magisterského vzdělání, ale i rozborem výročních zpráv škol, ze kterého vyplývá, že pouze šest ze 16 sledovaných škol má 100 % kvalifikovanost. Dalším problémem je aprobovanost výuky. I když se tímto problémem zákon vůbec nezabývá, je poměrně závažný. Situace je taková, že i na velkých školách dochází k tomu, že je neaprobovaně vyučována např. matematika a menší úplné základní školy uvádějí aprobovanost výuky kolem 70 %. Velký problém je především se zajištěním kvalifikované a aprobované výuky jazyků. U některých škol je z výročních zpráv patrná snaha přinutit učitele k doplnění potřebných kvalifikačních předpokladů i snaha zlepšit aprobovanost. Zajistit kvalifikovanost by ve Zlínském kraji nemělo být do budoucna obtížné už z toho důvodu, že zde ubývá žáků a řada kvalifikovaných učitelů je bez práce. S aprobovaností se však školy budou nutně potýkat dál. Snad by mohl ředitelům v tomto směru napomoci dobře zpracovaný kariérní řád. Nyní v podstatě nemají žádnou možnost učitele k rozšiřování aprobace o další předmět přinutit.

Možností absolvovat kvalifikační studia se ve výzkumu zabývá analýza nabídky celoživotního vzdělávání pro pedagogické pracovníky ZŠ na moravských univerzitách. Doplnit pedagogickou kvalifikaci formou doplňujícího pedagogického studia si mohou učitelé ze Zlínského kraje s odborným magisterským nebo inženýrským vzděláním na Univerzitě Palackého v Olomouci a na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Pravdou je, že tato nabídka by mohla být širší. Pro učitele, kteří mají vysokoškolské pedagogické vzdělání, ale pro jiný stupeň ZŠ, než na kterém vyučují, je možnost doplnit si vzdělání na univerzitách dostačující. Nejširší nabídka je pro učitele, kteří mají kvalifikaci splněnou a chtějí si rozšířit aprobaci o další předmět. Nabídka studií, která jsou potřebná k výkonu specializovaných činností, je také dostatečná. Přímo ve Zlínském kraji tato studia nabízejí tři subjekty, a to pro metodiky prevence sociálně patologických jevů a pro školní koordinátory EVVO. Možnost absolvovat zbývající specializační studia pak mají učitelé na moravských univerzitách.

ZÁVĚR

Tématem této bakalářské práce byla analýza současné situace v oblasti dalšího profesního vzdělávání pedagogických pracovníků základních škol. Už při zpracování teoretické části jsem narazila na skutečnost, že odborníci, kteří se tímto tématem dlouhodobě zabývají, nepovažují náš současný systém DVPP za kvalitní a dostatečně propracovaný. Tato skutečnost se pak v mnohém potvrdila provedením několika analýz v praktické části práce.

Pokud se podíváme na problém z hlediska toho, jaké druhy dalšího vzdělávání by měl tento systém poskytovat, zjistíme, že je schopen prostřednictvím vysokých škol a jejich center celoživotního učení solidně zajišťovat studium ke splnění kvalifikačních předpokladů (např. způsobilost vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném druhu školy nebo na jiném stupni školy, nebo způsobilost vyučovat další předměty) a studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů (studium k výkonu specializačních činností – např. ICT koordinátor, studium pro výchovné poradce, studium pro vedoucí pracovníky škol). Vysoké školy mají k realizaci tohoto vzdělávání dostatek personálních kapacit a odborného zájmu. Velkým problémem je však zajištění studia k prohlubování odborné kvalifikace, kde se jedná o průběžné vzdělávání. Jeho obshem by měly být zejména nové poznatky z obecné pedagogiky, školní psychologie, obecné didaktiky, vědních, technických a uměleckých oborů a jejich oborových didaktik či prevence sociálně patologických jevů. Provedený průzkum však odhalil, že existuje celá řada faktorů, které realizaci průběžného vzdělávání velmi komplikují. Mezi tyto faktory patří zejména nedostatek finančních prostředků poskytovaných školám na DVPP; akreditační systém, který není schopný zajistit a kontrolovat kvalitu nabízených školení; roztržitý systém organizací poskytujících školení, v němž došlo k situaci, kde doslova každý školí každého; neexistence kariérního řádu, který by učitele dostatečně k dalšímu vzdělávání motivoval a nedostatečné pokrytí všech oblastí, ve kterých by se měli učitelé průběžně vzdělávat. V této situaci se nelze divit, že mnozí učitelé nepocítí ují dostatečnou podporu ze strany státu. Na jedné straně probíhá ve školství řada změn daných kurikulární reformou, probíhající inkluzí a např. i zaváděním ICT do výuky, na druhé straně je ze podpora ze strany státu minimální. Pokud nedojde k přebudování systému DVPP a k dopracování motivačního kariérního řádu, nepodaří se pravděpodobně potřebné změny v našem školství realizovat a zůstanou jen ve formě dobrých záměrů a myšlenek.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] *Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich práce* [online]. MŠMT, 7. 5. 2009 [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/predpoklady-a-vzdelavaci-potreby-pedagogu>

[2] CENTRUM CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UPOL. *Programy celoživotního vzdělávání* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23].

Dostupné z: <http://www.ccv.upol.cz/cz/rubriky/programy-celozivotniho-vzdelavani/>

[3] *Chládek: Problém nekvalifikovaných pedagogů už se nesmí opakovat!* [online]. MŠMT, 7. 3. 2014 [cit. 22.4.2014]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/x>

[4] ISSA. *Kompetentní učitel 21. století* [online]. 2010 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://issa.nl/e-portfolios/quality/wp-content/uploads/2014/01/standardy_upravene-2012_final.pdf

[5] JANÍK, T., KNECHT, P., NAJVAROVÁ, V. (eds). *Příspěvky k tvorbě a výzkumu kurikula*. 1. vyd. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2007, 160 s. ISBN 978-80-7315-153-9.

[6] KLEŇHOVÁ, M. a kol. *Zpráva o počátečním vzdělávání, dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a některých aspektech dalšího profesního vzdělávání v hlavním městě Praze* [online]. Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti. Zář 2009 [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPA%20dokumenty/Evaluace/Analyza_UIV_zari_2009.pdf

[7] KOHNOVÁ, J. a kol. *Profesní rozvoj učitelů a cíle školního vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2012, 362 s. ISBN 978-80-7290-625-3.

[8] KOHNOVÁ, J. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2004. 181 s. ISBN 80-7290-148-6

[9] KOHNOVÁ, J.. *Kvalifikační studium učitelů v rámci celoživotního vzdělávání na vysokých školách* [online]. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, 2006. [cit. 22. 4. 2014]. Dostupný z: http://www.thakur.cz/upload/sborniky/2006/Soubory/KVALIFIKACNI_STUDIUM/Kohnova.pdf

[10] KOHNOVÁ, J. *Změna požadavků na učitelskou profesi a nejasnost nových pojmů*. Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání, 2012, roč. 2, č. 1, s. 7–18, ISSN 1804-526X

SUCHÁNKOVÁ, K. *Profesní standard a jeho role ve zkvalitňování učitelské profese*. ORBIS SCHOLAE, 2007, roč. 1, č. 3, s. 13–25, ISSN 1802-4637

[11] LAZAROVÁ, B. a kol. *Cesty dalšího vzdělávání učitelů*. 1. vyd. Brno: Paido, 2006. 230 s. ISBN 80-7315-114-6

[12] LAZAROVÁ, B. *Osobnost učitele a rezistence vůči změně*. 1. vyd. Brno, Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. Řada pedagogická. U10: Změny a inovace ve vzdělávání. s. 109-122, 14 s. 2005.

[13] MASARYKOVA UNIVERZITA FILOZOFICKÁ FAKULTA. *Celoživotní vzdělávání 2014/2015* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://www.phil.muni.cz/wff/home/studium/czv/czv_2014_15.doc/view

[14] MASARYKOVA UNIVERZITA FILOZOFICKÁ FAKULTA. *Doplňující pedagogické studium* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/wff/home/studium/czv/doplnujici-pedagogicke-studium>

[15] MASARYKOVA UNIVERZITA PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA. *Celoživotní vzdělávání* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.sci.muni.cz/cz/Celozivotni/> - přírodovědecká fakulta

[16] MIKLOŠÍKOVÁ, M. *Další vzdělávání pedagogických pracovníků v rámci celoživotního učení*. Sborník mezinárodní vědecké konference „EDUKACJA – TECHNIKA – INFORMATYKA“, Rzeszów: FOSZE, 2010. s. 243-248. ISBN 978-83-7586-042-9

[17] MŠMT. *Aktuální znění zákona o pedagogických pracovnících k 1. září 2012* [online]. 2012 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>

[18] MŠMT. *Databáze akcí DVPP* [online]. [cit. 22.4.2014]. Dostupný na WWW: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/databaze-akci-dvpp>

[19] MŠMT. *Vyhláška č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* [online]. 2005 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-317-2005-sb>

[20] NEUMAJER, O.. *DVPP v oblasti ICT – průzkum nabídky a doporučení pro žadatele*

[21] [online]. Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum, Nový Jičín, příspěvková organizace, 2012, 13 s. [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: <http://www.kvic.cz/apps/ICeMSK/PoradnaDetail.aspx?ID=126>

[22] NIDV. *Programová nabídka* [online]. [cit. 22.4.2014]. Dostupný na WWW: http://www.nidv.cz/cs/programova-nabidka/prihlaseni_do_vzdelavaciho_programu.ep/

[23] *Obsahová analýza internetových dotazníků z druhého kola diskuse o tvorbě standardu kvality profese učitele*. [online]. MŠMT, 26. 5. 2010 [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: <http://www.msmt.cz/file/8284?file=8284&highlightWords=pedagog&lang=2>

[24] OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. *Celoživotní vzdělávání* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.osu.cz/index.php?kategorie=14&id=4298&typczv=0>

[25] PALÁN, Z.. *Motivace ve vzdělávání* [online]. Andromedia.cz [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/motivace-ve-vzdelavani>

[26] PÁVOVÁ, J. *Profesní rozvoj učitele matematiky*. Praha : Pedagogická fakulta UK v Praze, katedra pedagogiky. Diplomová práce. 2012. 171 s. [online]. 24. 5. 2012 [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/107300/7039217/?q=%7B%22_____searchform___search%22%3A%22mojeskola.cz%22%2C%22_____searchform___butsearch%22%3A%22Vyhledat%22%2C%22PNzzpSearchListbasic%22%3A%221%22%7D&lang=cs

[27] PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY. *Rozšiřující programy* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/studium/celozivotni-vzdelavani/pro-zajemce-o-czv/prijimacirizeni-czv/rozsirujici-programy/>

[28] *Posílení významu a prestiže školy a školního vzdělávání (podklad pro diskuzi)* [online]. MŠMT. 20. 3. 2013 [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/strategie2020_podklad-pro-diskuzi_role-skoly.pdf

[29] PRUSÁKOVÁ, V. *Systémový přístup k dalšímu vzdělávání*. 1. vyd. Bratislava: Inštitút pre verejnú správu, 2000, 160 s.. ISBN 80-968308-2-1.

[30] PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI. *Doplňkové pedagogické vzdělávání* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.prf.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/celozivotni-vzdelavani/doplňkove-pedagogicke-vzdelavani/>

[31] SKAV: *Stanovisko SKAV, o. s., k systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků* [online]. Česká škola, 26. 2. 2008 [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: <http://www.ceskaskola.cz/2008/02/skav-stanovisko-skav-o-s-ksystemu.html> SKAV:

[32] *Strategie celoživotního učení ČR*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, 92 s. ISBN 978-80-254-2218-2.

[33] TROJAN, J., ZDRÁHALOVÁ, P. (eds) *Cílené další profesní vzdělávání: konkrétní cíl - konkrétní výsledky*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, s. r. o., 2012, 128 s. ISBN 978-80-263-0236-0.

[34] UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ. *Celoživotní vzdělávání* [online]. 2014 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://www.utb.cz/fhs/firemni-spoluprace/celozivotni-vzdelavani-1>

[35] VAŠUTOVÁ, J. *Proměny vzdělávacího kontextu a kompetence učitelů pro tvorbu ŠVP v odborném vzdělávání*. Studijní texty pro projekt PILOT S. 1. vyd. Praha: NUV, 2007. [online]. 14. 3. 2013 [cit. 22. 4. 2014]. Dostupný z: <http://www.nuv.cz/file/255/>

[36] VAŠUTOVÁ, J., URBÁNEK, P. *Učitelé v současné základní škole: Hledání mezi změnou a stabilitou*. ORBIS SCHOLAE, 2010, roč. 4, č. 3, s. 79-91, ISSN 1802-4637

[37] VETEŠKA, J., TURECKIOVÁ, M. *Kompetence ve vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, 159 s. ISBN 978-80-247-1770.

[38] *Vzdělávání dospělých v ČR: Průzkum vnímání problematiky vzdělávání dospělých* [online]. Donath-Burson-Marsteller, 26. 11. 2009 [cit. 22.4.2014]. Dostupný z: <http://www.dbm.cz/pfile/1Vysledna%20zprava%20pruzkum%20vzdelavani.pdf>

[39] ZŠ GABRY A MÁLINKY ŠTÍTNÁ NAD VLÁŘÍ. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.zs-stitna.cz/soubory/dokumenty/vyrocní-zprava-12-13.pdf>

[40] ZŠ a MŠ KAŠAVA. *Výroční zpráva o činnosti školy ZŠ a MŠ Kašava* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://skola.kasava.cz/soubory/vyrocní-zprava-2012-2013-web.pdf>

[41] ZŠ A MŠ VŠEMINA. *Výroční zpráva o činnosti školy školní rok 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.obecvsemina.info/zsams/userFiles/vyrocní-zprava_4.doc

[42] ZŠ EMILA ZÁTOPKA ZLÍN. *Výroční zpráva o činnosti Základní škola Emila Zátopyka Zlín* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.zsezzlin.cz/userfiles/file/Dokumenty_skoly/vyrocnizprava_2012-2013.doc

[43] ZŠ KOMENSKÉHO II. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.zskom2.cz/data/shared/files/simpleitems/5/binary/vyrocnizprava_o_cinnosti_skoly_2012-13bez_jmen.pdf

[44] ZŠ KŘIBY. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* ZŠ Křiby [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.zskriby.zlinedu.cz/src/dokument/2012-2013vyrzprava.pdf>

[45] ZŠ KVÍTKOVÁ, Zlín. *Výroční zpráva o činnosti školy 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.zskvitkova.cz/Vron%20zprvy/Vyrocnizprava%202012%20-%202013/Vyrocnizprava%20-%202012-2013.pdf>

[46] ZŠ LUHAČOVICE. *Výroční zpráva o činnosti* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.zsluhacovice.cz/cs-416-vyrocnizprava-2012-2013.html>

[47] ZŠ LUKOV. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.zslukov.cz/data/1/Vyrocnizprava%201213.pdf>

[48] ZŠ OKRUŽNÍ. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.zsokruzni.zlinedu.cz/vyrocnizprava13.pdf>

[49] ZŠ SLUŠOVICE. *Výroční zpráva o činnosti základní školy* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.zsslusovice.cz/upload.cs/4/46fda425_5_vyrocnizprava_2012_2013_zari.pdf

[50] ZŠ SLAVIČÍN. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní období 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.zsslavicin.cz/cs/files/contents/VZ%2012_131.pdf

[51] ZŠ TRÁVNÍKY OTROKOVICE. *Výroční zpráva ZŠ Trávníky Otrokovice 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.zsotrtrav.cz/userfiles/dokumenty/skola/Vyrocnizprava%2012_13.pdf

[52] ZŠ ÚJEZD. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.zsujezd.cz/clanky/dokumenty/skolni-dokumenty/vyrocnizprava-za-sk.-rok-2012-13.html>

[53] ZŠ A MŠ VESELÁ. *Výroční zpráva o činnosti základní školy ve školním roce 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://skola.vesela.sweb.cz/VZ%202012-2013.doc>

[54] ZŠ VALAŠSKÉ KLOBOUKY. *Výroční zpráva o činnosti Školní rok 2012/2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://new.zsvk.eu/attachments/1789_VZ%20o%20činnosti%20školy%202012_2013.doc

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR – česká republika

DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků

ESF – evropský sociální fond

EU – Evropská unie

EVVO - environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

ICT – informační a komunikační technologie

ISSA - Mezinárodní asociace Step by Step

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NIDV – Národní institut pro další vzdělávání

NSK – národní soustava kvalifikací

ONIV – ostatní neinvestiční výdaje

RVP – rámcový vzdělávací program

SŠ – střední škola

ŠVP – školní vzdělávací program

USA – Spojené státy americké

ÚIV - Ústav pro informace ve vzdělávání

VŠ – vysoká škola

ZŠ – základní škola

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Ve kterém kraji v současné době pracujete?

Tabulka č. 2: Jaké je vaše současné pracovní zařazení ve vaší škole?

Tabulka č. 3: Jaké máte nejvyšší ukončené vzdělání?

Tabulka č. 4: Co by vás motivovalo k účasti na dalším vzdělávání? (respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí nebo napsat odpověď vlastními slovy)

Tabulka č. 5: Odkud získáváte v současné době informace o možnostech dalšího vzdělávání?

Tabulka č. 6: Přehled financování DVPP na vybraných ZŠ Zlínského kraje

Tabulka č. 7: Přehled zaměření kurzů DVPP na vybraných ZŠ Zlínského kraje

Tabulka č. 8: Přehled účasti učitelů vybraných ZŠ Zlínského kraje na studiu k výkonu specializovaných činností

Tabulka č. 9: Přehled realizace hromadných školení na vybraných ZŠ Zlínského kraje

Tabulka č. 10: Zaměření vzdělávacích akcí subjektů, které mají sídlo ve Zlínském kraji

Tabulka č. 11: Přehled vzdělávacích akcí NIDV ve 2. pololetí školního roku 2013/2014

Tabulka č. 12: Přehled programů poskytovaných moravskými univerzitami v rámci celoživotního vzdělávání

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Poskytovatelé DVPP

Graf č. 2: Nejčastější zaměření kurzů DVPP

Graf č. 3: Podíl pracovníků, kteří se zúčastnili alespoň jednoho kurzu DVPP v roce 2006

Graf č. 4: Podíl účastníků podle délky seminářů v roce 2006

Graf č. 5: Podíl účastníků podle délky seminářů v roce 2009

Graf č. 6: Výdaje na DVPP v roce 2006

Graf č. 7: Výdaje na DVPP v roce 2009

Graf č. 8: Motivace učitelů k DVPP

Graf č. 9 : Kdy jste se rozhodl/a, že budete učitelem/učitelkou?

Graf č. 10: Jak důležitý je následující důvod nebo skutečnost pro to, že byste případně zvažoval/a ukončení profese učitele?

Graf č. 11: Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s kritickými výroky k zavedení rámcových vzdělávacích programů?

Graf č.12: Považujete Vy osobně systematické vzdělávání učitelů při zaměstnání za důležité?

Graf č. 13: Jaké jsou podle Vás možnosti učitelů dále se vzdělávat?

Graf č.14: Navštěvujete vy osobně nějaké kurzy dalšího vzdělávání potřebné pro vaši práci?

Graf č. 15: Co je hlavním důvodem toho, že navštěvujete kurzy dalšího vzdělávání?

Graf č. 16: Kolik je vám let?

Graf č. 17: Jaké je vaše pohlaví?

Graf č. 18: Myslíte si, že je pro učitele další vzdělávání důležité?

Graf č. 19: Jste ochotni se dále vzdělávat?

Graf č.20: Jste ochotni se vzdělávat i za předpokladu, že se na tom budete finančně podílet?

Graf č. 21: Byli byste ochotni se finančně podílet na dalším vzdělávání, kdyby vám v budoucnu zajistilo vyšší platovou třídu?

Graf č. 22: Domníváte se, že by mohl být učitel, který se dále vzdělává lépe finančně ohodnocen, než ten, který se dále nevzdělává?

Graf č. 23: Domníváte se, že další profesní vzdělávání učitele je primárně:

Graf č. 24: Zúčastnili jste se někdy v minulosti vzdělávacích programů?

Graf č. 25: Kolika vzdělávacích programů jste se zúčastnili za poslední dva roky?

Graf č. 26: Podíleli jste se finančně na poplatku za vzdělávací program?

Graf č. 27: Jakou známku byste ohodnotili kvalitu navštívených vzdělávacích programů? (známkuje jako ve škole)

Graf č. 28: Řídíte se při výběru vzdělávacích programů svým profesním zaměřením?

Graf č. 29: Jste spokojeni s nabídkou programů pro další vzdělávání?

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Koncepční a vývojový model profesionalizace učitelů: Příprava na profesi a vstup do profese

Obrázek č. 2: Koncepční a vývojový model profesionalizace učitelů: Profesní praxe

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Návrh kariérního systému učitelů

Příloha č. 2: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA

Příloha č. 1

Návrh kariérního systému učitelů

(Kohnová, 2012, s. 15)

Jsou navrženy celkem čtyři kariérní stupně, kde je rozlišena jednak pozice podle úrovně pedagogických činností a pak funkční pozice, kterou může učitel podle dosaženého stupně zastávat. Je stanoven také časový limit nezbytné pedagogické praxe pro možnost získání vyššího kariérního stupně.

Kariérní stupně v předloženém projektu jsou následující:

1. stupeň – „začínající učitel“

Adaptační období „začínajícího“ učitele se předpokládá na dobu 1 nebo 2 let, jedná se o jistou řízenou pedagogickou praxi, začínající učitel nemůže vykonávat žádnou z funkčních pozic.

2. stupeň – „učitel“

Tento stupeň může učitel získat po 1–2 letech pedagogické praxe, „učitel“ již může vykonávat standardní pedagogickou činnost, očekává se u něj „výkon standardních učitelských kompetencí“:

- a) může vykonávat specializovanou činnost (s výjimkou nově navrhovaných činností uvádějího učitele a fakultního učitele);
- b) může vykonávat funkci zástupce ředitele.

3. stupeň – „učitel s 1. atestací“

Tuto pozici může získat po 6–9 letech pedagogické praxe, „učitel s 1. atestací“ je expertem v pedagogické teorii a praxi:

- a) může vykonávat všechny druhy specializovaných činností;
- b) může vykonávat funkci ředitele.

4. stupeň – „učitel s 2. atestací“

Tuto pozici může získat po 10–15 letech pedagogické praxe, je to učitel – expert v andragogice a v pedagogické teorii a praxi:

- a) může vykonávat všechny druhy specializovaných činností;
- b) může vykonávat funkci ředitele.

Pro začínajícího učitele bude postup z kariérního stupně 1 do stupně 2 (učitel) povinný. Podmínkou postupu bude úspěšné absolvování adaptačního programu (max. 2 roky). Další kariérní postup od kariérního stupně 2 nebude povinný.

Úvahy o zavedení kariérního systému jsou aktuální již řadu let, v platném zákoně o pedagogických pracovnících je kariérní systém uveden, aniž by existoval. Nakolik bude jeho zavedení funkční, je mj. bezprostředně vázáno na novelu tohoto zákona.

Příloha č. 2**Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA**

(ISSA, 2010, s. 2-55)

Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA je vymezen následujícími oblastmi výchovně vzdělávacího procesu. Každá oblast obsahuje několik kritérií.

Oblast	Kritéria
Komunikace	- učitel komunikuje s dětmi zdvořilým a přátelským způsobem a podporuje tak rozvoj pozitivního sebevědomí a sebepojetí dětí - učitel svým jednáním podporuje rozvoj učící se komunity, ve které se každé dítě cítí být přijímáno a podporováno v rozvoji svého potenciálu - učitel jedná se všemi dospělými s respektem a úctou a svým vlastním vzorem podporuje prosociální chování dětí
Rodina a komunita	- učitel utváří partnerský vztah s rodinami dětí, nabízí rodinám i dalším členům komunity možnost zapojit se do výchovy a vzdělávání dětí, zapojit se do života učící se společnosti - učitel užívá formálních i neformálních komunikačních strategií ke sdílení informací o pokrocích v učení dítěte a dalších info - učitel využívá k obohacení vzdělávání nabídky zdrojů, které mu poskytují rodiny dětí i širší komunita
Inkluze, rozmanitost a demokratické hodnoty	- učitel vytváří každému dítěti a jeho rodině rovné příležitosti ke vzdělávání bez ohledu na jeho pohlaví, věk, etnickou příslušnost, kulturu, rodný jazyk, náboženství, rodinné zázemí, ekonomický statut nebo speciální vzdělávací potřeby. - učitel vychází vstříc individuálním potřebám a potenciálu každého z dětí ve třídě; pomáhá dětem porozumět, respektovat a oceňovat odlišnost a rozmanitost - učitel vede žáky k porozumění hodnotám občanské společnosti a k dovednostem potřebným pro participaci v občanské společnosti

Plánování a hodnocení	- učitel systematicky sleduje, zaznamenává vývoj, proces učení dítěte a učební výsledky dítěte, přičemž se vyhýbá předpojatosti a stereotypům - učitel plánuje výuku systematicky s ohledem k cílům stanovených v kurikulárních dokumentech a vzhledem k individuálním možnostem a potřebám dětí - učitel do procesu plánování a hodnocení zapojuje děti, rodiče a zainteresované odborníky
Výchovně vzdělávací strategie	- učitel užívá spektrum výchovně vzdělávacích strategií rozvíjejících vědomosti, dovednosti a postoje dětí s ohledem ke vzdělávacím cílům definovaných v kurikulárních dokumentech a potřebám dětí - učitel užívá širokou škálu výchovně vzdělávacích strategií zaměřených na sociální a emocionální rozvoj dětí - učitel nabízí dětem aktivity, které vycházejí z jejich předchozích zkušeností a dovedností a využívá metod kooperativního učení dětí k dosažení vyššího stupně porozumění a k podpoře rozvoje jejich sociálních dovedností. - učitel užívá výchovně vzdělávacích strategií založených na demokratických principech
Učební prostředí	- učitel rozvíjí pozitivní sociální klima třídy, ve kterém se každé dítě cítí být přijímáno - učitel vytváří vstřícné, bezpečné, inkluzivní a podnětné materiální prostředí, v němž jsou děti podněcovány ke zkoumání, experimentování a samostatnosti - učitel podporuje děti v aktivní spoluúčasti na utváření školního společenství/kultury třídy
Profesní rozvoj	- učitel pravidelně hodnotí a zvyšuje kvalitu a efektivitu své práce, neustále zvažuje své profesní kompetence, reaguje na požadavky měnícího se světa a potřeby společnosti z toho vyplývající